

Diplomi kirjand.
rahvalaev.
30. jaan. 1939.

3. klass

E. V.
TARTU ÜLIKOOL
BIENSTEAHUSKORD
28. jaan. 1939
№ 381
TARTU

Johannes Igin
stud. ju.
Mati. № 14171.

Ainu - kriti autoriõigused.

to A.
1938.

Төвс Касу татаруд лихендид.

- Кантаровиц - Э. А. Кантмапович - Абмолерке нпаво
Henting - Hans von Henting - дер strafrechtliche Schutz
des literarischen Eigentums
Maus - Dr. Maus - Das Übersetzungsrecht der wichtig-
sten Staaten der Berner Übereinkunft.
AKS - Autorsaitse seadus - (Vene seaduste kogu 712)
BIR. Berni konventsioon kirjanduse ja kunstiteos-
tekaitseks.
RS. Kriminaalseadus
Тис. Төрүлрөхтүпрдамисе сеадус.

Sissejuhataid mänameid.

Omaette kindla grupi kirjilõiguse valdava moodustavad aimumõigused. See õigustegrupp, kõi küll, ei oma kuigi pikka ajalugu, ent ta on osutunud küllaltki huvipakkuvaks nii teoreetilisest kui praktilisest seisukohest lähtudes. Teoreetiliselt, püüdes määrata, aimumõiguste juriidilist laadi ja süstemaatilist asendit kirjilõiguse süsteemis on omaes võtnud mitmeid lähtekohti. Sellest tingitult on ka teooriate arv ka väga suur. Vaatamata sellele, et aimumõiguste ajalugu on võrdlemisi lühike, ulatudes tagasi vaid 15-dasse sajandisse ja et huri nendesse õigusinstituutidesse üha on kasvamas, on siiski väljaeryinunud enam-vähem kindlad seisukohad.

Puht praktilisest seisukohest lähtudes, on seletatan ka see suur huri, mis tekkinud aimumõiguste vastu. Kümaste sajandite kõrgsa kultuuritõusuga kaasas, sai nagu endast-õnustetavaks, kaade, et väinset kõi sammajate saavutusi peab eelkõige puht majanduslikult kindlustama. Tänapäeval ei keeris selle vajaduse suhtes eitavaid seisukohti. Kõrd avaldatud vahtlus, et aimumõiguste kaitse pigem tõiistatav üldist kultuuriarengut, kirjanduslikende muusikaliste tõelete, leiduste jne. levimist ei keeri enam päevakorrale. Kindlustades autoreile nende töötele

aimu-

Õigused, seadusandlus tagab ja õhutab sellega vaimset tööd sammajaid uutele joingutele ja saavutustele, mis kõik tuleb kasuks üldise kultuuritõusule.

Käesoleva töö ülesandeks on peatuda üldiselt ainuõiguste küsimuste juures, selgitades nende juriidilist loomu ja asendit tsiviilõiguste süstemis, vaadelda ainuõiguste subjekte, objekte ja liigitust. Töö peavõrre aga langeb autoriõiguste kaatlemisele, eriti kehtiva autoriõiguse juriidilisele analüüsile.

I ptis. Üldmõisted.

§1. Ainuõiguste mõiste.

Tsiviilse käibe objektina figureerib numbrilgas ja inimeste intellektuaalne töö. Intellektuaalse töötulemusi piiratakse wagu iga töö tulemuse, kaitseta ja kindlustada õiguse nende loojatele - autoritele. See väljendub nn. ainuõigustes mille objektidena esinevad kirjandus - kunsti - muusika - fotograafia teosed, leiutised, fabrikkujundised ehk mustrid ja mudelid ja kaubamärgid. Ainuõigused endast kujutavad vastava teose looja - autori õigust teost avaldada, kasutada, levitada paljundada jne.

Ainuõiguste mõiste välja kujundamine on alles viimaste sajandite vili¹. Kaatamata sellele, et vana

Rooma õiguse leidus õiguslike institutide igalt alalt, vaatamata sellele, et vana Rooma jurispudentid olid väga osav normide arendamisel ja analoogiate kasutamisel, aimumõistete mõistete kujundamises ja need käsitarate normide arendamises, ei teinud ka siiski kõigevähemagi. Võib olla tugineda see, et vaimset tööd sammajad nagu üldse ei esinenud tähtsate loojate nimekirjas selle sõna parimas mõttes. Võib olla on see seletatav ka sellega, et vana Rooma mõtteviisi kohaselt, laubisutele - kirjandusele, muusikutele ja muudele nende sarnastele isikutele oli Rooma peres koht teenijate² hulgas, keda tabalt võidi käsitada.

Paremat poolt: ei paku ka vesikog. vaimset tööd sammajad - loojad pidid raskustega võideldes, põlveldi põlv all alles teenima endile elatist. Ei sellegi tulnud meelde nende seisukorra parandamine, veel vähem nende õiguste, nende õigusliku seisukorra kindlustamine.

Teise suuna võtab asjaolu areng uue aja saabudes. Ika kungivamaes saab suht eluline nõue kaitsta vaimset tööd sammajaid, kaitsta nende loomingu.

¹ Maus - l. 1.

² Kantarviti - l. 5.

footi: arusaamisele, et sellase õigusliku kaitse praktili-
sega soodustakse ja kindlustakse raine loomingu vaba-
dust ja ühes seega rajatakse kindel baas kultuurilise
tõusele ja heugsale edasirengule.

Kõigepäält kujuneb vähe kirjandustevste, siis muusi-
katevste, süntakunetikatevste, edasi leiduste, vabriku-
mudelite, kaubamärkide ja fototevste kaitse.

Liidne püüd on suunatud olmul isea teqdliku
kuse autori- looja õiguste kindlustamises. Brialgne
kaitse oma primitiivsel kujul jäi küll sellest põhimõt-
test kaugle, et areade arenedes ja vastavate õiguslik-
kude institutide kujunedes, normide vormudes - kuju-
neb lõperes siiski vähe moodne autoriõiguse kaitse.
Toimub see sel teel, et autorile kindlustakse teata-
vad kindlad ainoõigused oma loodud tevste suhtes.
Need ainoõigused avalduvad selles, et vaid autoritel ja
 nende õigusjärglastel üldreeglinas on õigus unni tevsteid,
 unni lehtisi avaldada, paljundada, kasutada ja levita-
 da. Nende ainoõiguste iseloomustaramaks joones on
 nende kahtajalisus², mille peamisest põhjendusest on
 väide; mitte asjatult karistada arenevat elu, karistada
 saubandust tevstust, karistada üldist kultuuritõusu.

² Henting - Lene 9.

mis kaasus kindlasti ainnõiguste igavese ja absoluutse kindlustamisega.

§ 2. Ainnõiguste juridiline iseloom.

kaatamata ainnõiguste loomule on nende juridilise loomu ning nende seisukoha üle tsiviilõiguse süsteemis palju vaieldud, palju kirjutatud, palju teoorias püstitatud. See on ka seletatar ainnõiguste omapärase iseloomuga, mis lasub neid ühest küljest vaadelda kui absoluutseid - ja teisalt jällegi kui piiratud õigusi⁴. Ainnõiguste puhul paratamatult tekitab küsimus: mida siin õieti kaitsta, kas vastavad originaarsed ideed, idee välist avaldusvormi või isegi midagi muud?

Tamuti kui ainnõiguste kaitse ise on läbi käinud mitmed arenguastmed, sama muutkond on olnud ka teoreetiliste vaated ainnõiguste juridilise loomule. Eriti on raskendanud üldist ja ühist jur. konstruktsiooni püstitamist see tõde, et ainnõigused osalt kuuluvad kaubandus- osalt tsiviilõiguse valdkonda. Käesolevas vaatluses on tähelepanu pööratud just ainnõiguste kujinemisele tsiviilõiguse vallas.

Nagu ainnõiguste kujinemisel üldse sai ja moodustas

⁴ Hentling - lüh 5.

peamise aluse kirjanduslike teos, mis ka teoreetiline on oma teooriat rajanud peamiselt kirjanduslikest teostest lähtudes, ning siis paralleel tõmmanud teiste autoriteetide osadele.

Lüüdiselt võib teooriad liigitada peamiselt kahte suurde gruppi 1. Teoriad mis kirjanduslike ja teisi autoriteetide osi loevad omandusõiguse ühes rühmas ja 2. Teoriad mis seda ei teinud.

Esimeste teooriate siimimaaks on Prantsusmaal suur revolutsiooniga seoses väga kõrgele kohale saadud isiklik seltsus, ning loomulikult ka võit mis isikuga vähegi oli seoses. Revolutsiooni ühes peamõttes oli igasuguste privileegide maha viskamine ja hävitamine. Loomulik oli et seda tehti ka ainnõiguste alal, kõrvaldades kõik privileegide teooriad. Nii Prantsuse 1793a autoriteetide õiguse läbilöömisel järgendalt termin *propriété littéraire*. Selle üldteooriale tehti hiljem veel korratava, nagu autoriteetide õiguse on väime omandusõiguse jt. tema jätkuote jäi aga samaks: autoriteetide õiguse ühes rühmas.

Teised teooriad ei loe autoriteetide õiguse omandusõiguse hulka kuuluvaks, kuna tal püüdnud omandusõiguse ühes alusenaid kummutada. Objekt. Belgia seltskonnaste teoreetike esindaja on Prandton, kes ütles, et kirjanduslike omandusõiguse kindlaks määramise ühes

selge mõtetus⁵. Kõikide selle vaadliste teoreetiliste peamine väide oli: autoriõigus pole igavene õigus, keda üsna ka kunagi igaveses tunnustada (Kocher, Gerber, Jolly, Klostermann jt.) On loomulik, et teoreetikud kes ei tunnustanud autoriõigust omandiõiguses, püüdsid uusi teooriaid konstrueerida. Kõiki neid võib liigitada peamiselt kolme gruppi: 1. Privileegide teooria (Jolly, Klostermann) autoriõigus on leppeline õigus (autori - riigi, publiku vahel)

2. Autoriõigus on puht isiklik õigus (Ginze). Tema virekumisega viitatakse isiku au, väärtusetunnet jne.

3. Autoriõigus pole üldse tsiviilõiguseks institut. Tähtsustab endast lihtsalt teoste järjekorvi iseloomu.

Kõik teooriad ei tabanud mässi, kuna nad püüdsid end rajada Rooma õiguse keirinemud vormidele. Autoriõigused olid aga midagi uut ja omapärast.

Ainmõiguste⁶ kui iseseisva õiguste grupi teoreetiliselt räägikujundajaks tõiste seas sai prof. Šeršenevič, kes autoriõiguste objektist (roami ralatud idee) lähtudes kujundas ainmõiguste mõiste. Ainmõiguste olemus see seisneb autorite ainmõiguses omi teoseid avaldada ja paljundada ja levitada ning nende suht esestalt autorite

⁵ Sama seisukoht Henting - lhr 11.

⁶ Henting - lhr 10.

majandusliikude huvide² kindlustamine.
Samuti on kujunenud kindlaks enamvähem sel-
susest, et kiviõliõiguslikud ainsõigused paigutakse asja
õiguste osa lõppu - oma rühma eri peatükina.

33. Ainsõiguste subjektid.

Ainsõiguste subjektidena, nagu õiguste ja kohustus-
te subjektidena üldse, tulevad arvesse nii füüsilised kui
ka juriidilised isikud. Siin võib teatava määrani vahet
teha ürgsete ja teisest ehk õigusjärgsete subjektide vahel.
Ainsõiguste ürgsete subjektidena figureerivad peamiselt
füüsilised isikud, vaid erandjuhtudel esinevad ka juriidilised
isikud. Ent eraldised subjektid võivad alati-
rahalt omi õigusi loovutada. Sel puhul esineb meil õigus-
järglus. Sama vähe rõõndub ka siis kui subjekt füü-
siliselt hävib või kui ta kadumuse tunnustatakse. Iseho-
mustar viimasel puhul on, et need õiguste subjektid
saavad omi õigusi vastavate objektide suhtes kasutada
kuid kahtajaliselt, mille mõeldudes ainsõigused vastavale
teisele hävivad ning see muutub kõigile avaldamis-
kasutamise - palyudamis - ja britamisvabaks.

Ainsõiguste kaitsel on arenenud nii rangele et

Tänapäeval on ainuõiguste objektide ring võrdle-
viisi avar. Siinma piiratare tõmmata võid mis lo-
dud vaimse töö ja pingutuste vaudu.

Kümnasel ajal anti on lähihiiman ja läbilõõnud
vaade, et ainuõiguse objektides loetase ainuõiguse sub-
jektide ideede objektiveerimist - nende vormi valamist, su-
pines selle vältise vormi kuji pole tähtis.

Ainuõiguste laialdase objektide ringi kuuluvad täna-
päeval:

1. Kirjanduslikud teosed - mis kuuluvad seni kirjanduslikud.
2. Muusikalised teosed, nende hulgas muusikalised im-
provisatsioonid, mehaaniline muusika plaadid jn.
3. Kujutavkunstilised teosed, mis maalikunsti, sise-
kunsti, arhitektuuri ning nende alaliikide alalt
4. Fotokunstilised ja kinokunstilised ning nendele san-
nased teosed
5. Töönduslikud leiutised so. säärase uute hõiviste
või säärase tuntud hõiviste ümberkõõtamise viiside
loomine millel töönduslike kaitse²
6. Muusikalise värvide ja jõuiste kombinatsioonid
töönduslike kaitse formaal²

² Šeršenevič - Ucebnik tovgorago proto lk 161

² A. Piip - Raubandusõigus lk 172

- 7. Mudelid - Täienduslike taote vormi kujutis nummis¹⁰
- 8. Raubamärgid - märgid mis asetakse kaupadele nende päritolu, omapära märgimiseks ja eraldamiseks teistest selsamastest kaupadest.¹¹

Kõigi nende ainsõiguste suhtes objektide omavad subjektid oma õigused, ning need tagavad ja kaitsavad vastavad seadused kindlajooniliselt.

§5. Ainsõiguste liigitus.

Ainsõigusi tänapäeval liigitakse peamiselt kahte suurde gruppi 1. Autori- ja 2. Täienduslike õigused.

Autoriõiguste gruppi kuuluvad:

a. Autoriõigus kirjanduslikele teostele. See on vanim ning laiaulatuslikum liine ainsõiguste ning ainsõiguste alal üldse. Kirjanduslike teoste-koostete ning arvõrdlemise avast. Kuuluvad siia kõne kirjandus ja muusika teosed¹² millede taastamises autor on kubernand vaimevõrd püüdnud, avaldamis-koostingu-likist elemente.

b. Autoriõigus muusikatele teostele. Ka muusikate

¹⁰ A. Püü - Raubandusõigus lhrs 172

¹¹ A. Püü - Raubandusõigus lhrs 174.

¹² Henking - lhrs 17.

teoste ring on viimast ajal avardunud. Kuuluvad
sisa: igatüüpi helitööde liigid, muusikalised improvi-
satsioonid, mehaanilist muusikat loovad noodid jne.

c. Autoriõigus kunstilistele teostele. See autoriõiguse
ala on hilisema aja produkt. Tema valdkirgi kuulub
vad: maalikunst, skulptuurikunst ja arhitektuuri kunst
tr ning nende alaliikide teosed.

d. Autoriõigus fotokunsti teostele. On seegi autori-
õiguse ala tekkinud loomuliku võrdluse põhjal. Tema
kattse, võrreldes teiste autoriõiguse alade valdkirga, ei
anna raudeltki nii absoluutset iseloomu.

e. Autoriõigus kirjokunsti teostele. See ala on täna
normimaals autoriõiguste seas - on ta ja alles viimasel
sajandil endale täielise eluõiguse võitnud ja seisus-
hald loomud. Tema normiga on seletatav ka see, et
autoriõiguse liikud normid ta suhtes on alles kujunenud

Täienduseks liigid õigused omavad alaliikide nagu:
a. leiutiste - b. kaubamärgi - c. mustri- ja mu-
delite õigused. Nende lähem vaatluse pole aga
kõrvaldava täis ülevaate kuma nad oma iseloomu
poolt kuuluvad tervepiiriliselt kaubandusõiguse
valdkonda.

II pte. Autoriõiguste ajalooline areng.
§6. Üldmõisted.

Autoriõiguse- võnnele teiste õigusalaidega, on suhte-
liselt võrdlemisi suur. Kamas Grewas ei vaadatud kirjandus-
liselele ja kunstilistele teostele üldse majanduslikust vaate-
punktist. Siin olid ideeiinimesed, ning suurem kannu mis
kirjanike- kunstnike oma tööde eest igaljuhul ning saa-
da võis ole hõlberi võidupõhine. Kamas Roomas kehtis
põhja midagi raamatuturu kaubist- kus autorid müü-
sid oma isikute tööde manuskripte, mis valmistat-
tud suure aja ja vaeva kuludega. On endast mõis-
tetar, kui sellase töö võttis keegi vaevaks ümberkirji-
tada, siis oli see kannu, mitte hukkamõistu pälve.
Rooma õiguses pole autoriõiguste algeilistest mõistet
leida, küll erineb siin aegu raamatu amaniidu oman-
dusõigus.

Paremat poole ei paevu ka keskajal. Raamatute
ümberkirjutamine võttis palju aega ja vaeva ja seda
tegid peamiselt munkad. Dõndmine raamatutele üldse
oli väga väike.

Õrimehed katsed autoriõigusi kaitsta teesvad 15-dal
sajandil, seoses kirikukunsti leiuamusega.¹³ Tõieskunst-
ti

¹³ Henting lme 1.

teatas anpaukselt, et isegi oma elu kestel ta on en-
 litanud väga palju vaeva ja püüdnud... mille pärast ta
 alandlikult palub, et keelataks kestel võtta tema koo
 vaeva ja uneta ööde viija. Tunnustades selle palve õigust
 ja kombelikkust... Käsitakse: et keegi ei või veneetia
 linna ja kõigis merde alluvates kantsates maades kuis-
 kida või minna nimetatud keese - mis pealiskõrjatud
 "Phoenix", karter nende esemplaride konfiskeerimist
 ja kahekümne liini maksuist igakuise eest. Sama kee-
 sule alluvad kõik need, kes harravad müütama ülal-
 nimetatud kantsates maades need samu raamatuid mis
 trükitud keeste kehtades, rõhivarvatus need selle trükitaja
 poolt, sellele ülalnimetatud keester selles loka annal¹⁶

Ümbesõnu samane on autoriteetse algareng ka
 keistes Euroopa kultuurimärkides. Nii Inglismaal ol-
 kuningal, esimesel keatavaid töid trükitada lasta. 1556a.
 Woodstocki kuninglikul keesul trükitaja keid "Sta-
 tioners Company" - mille liisimisel ol- ainuõigus
 raamatute trükitamiseks. Kuningas ise võis vaid eran-
 ded keha.

Prantsusmaal esimesed trükitimise õiguse privilee-
 gid kuuluvad Ludvig XII - da aega tagasi (1507. ja 1508a)

¹⁶ Kantarvit^o - lms 10-11.

X

Saksamaal leiame neid umbes samal ajal, 1501 -
esimesel ja järgnevatel aastatel.

§ 7. Autoriõiguse seaduste tekkimine ja ajaline areng.

Areenen du Kingis selle, et seadusandlus peaks uut õiguse
ala harkama reguleerima. Reguleerimise juures oli privileegi
tekkimise põhj, mis orienteerimine muutus raskest.
Lisaks sellele tegelikult autorite õigused rajasid respek-
teerimist. Oli vaja üldisi seadusi.

Esimene sellesarnane katse esineb Inglismaal. 1662a.
m. "Licensing Act" räägib kirjutaja - kirilike ja võrdal ka
juba autorist. Järgnevad vastavad 1709a. 1842a. 1862a sea-
dused, moodustades alused Inglise rehtivale, 16. detsembril 1911a.
autoriõigusele (law of copyright)

Prantsusmaal asub seadusandlus reguleerima autori-
õigust 1793a. aastava seadusega. Täieline autoriõiguse seadus
harkes rehtima 18. juunil 1793a. rehtis ühtlasi, olgu
selle täienduste ja muudatustega, keel tänapäevalgi. Oles
võrdlemisi hästi reostatud ja võimalikult laiaulatuslik
autoriõiguse rehtis rehtis paraku ka 19. dal sajandil seoses
Prantsuse õiguse üldise reseptiooniga, sai esimeses pahji-
de kultuurilise autoriõiguse seaduste rehtimisele.

Saatsamaal kirjavad autonoomiguse seadused erinevalt üksteisest erinevates samuti 18.-dal sajandil. Tähtselt kiire areng - mis kannab autonoomigute üldistamise pitsatit ja mis lõpeb 19. juuni 1901 a. Saksa üldise autonoomiguse saabumiselega.

Lombardia samase pildi annab meile autonoomiguse seaduste areng kõigis kultuurirühmides - kandes küll igal maal selle maa erinevuste ja omapära pitsatit. Üldine tulemus oli aga see, et primitiivsetest autonoomiguse riikide privileegidest, kujunesid rühm moodsad autonoomiguse seadused.

Aga vähe sellest, et iga riik eraldi püüdis reguleerida ja normida autonoomigust. Riigid püüdis tihedasti üksteise kõrval ja arendades vastastikküsimust lahivõimust, jõudsid peagi aratundmisele, et autonoomigust lisaks riikliku õiguse riikidele, vajavad veel rahvusvahelise õiguse riikidele. Eriolgu see rühmendus sellele, et üksteise riigid vastastikküsimust, löid liidud üksteisega omandi riikide. On teada, et esimene sellane liit tuli koosseis Austria, Lombardia, Venetia ja Sardiinia vahel 1846 a. Temaga liituvad veel samal aastal riis Itaalia riiki. Samal aastal loob Prantsusmaa liidu Hollandiga, 1848a Sardiiniaga. 1846-47 a Inglismaa sõlmib vastavad liidud üksteise Saksa riikiga ju.

Teiea tungivamalt saab vajades üldise rahvusvahelise autonoomse raitse normide loomisest. Esimene rahvusvaheline kongress selle küsimuse lahendamiseks astub sisse 1856. a. Brüsselis. Järgnevad Antwerpeni 1864. ja 1874. aastavad kongressid. Pariisi maailmanäituse ajal 1878. aastase üldise kunsti ja kirjanduse raitse kongressi. Järgnevad terve rida Berni diplomaatlike konverentsidele panek lõppumärki 1886. aastal, kus üheksa riigi vahel sõlmiti rahvusvaheline autonoomse raitse konventsioon, mis kehtis seitsme aastat 5. det. 1887. a. Hiljem on seda konventsiooni revidentud 1896. a. Pariisis, 1907. a. Berliinis ja 1928. a. Roomas.

Konventsiooniga endaga on hiljem liitunud enamik kultuuririke, kaitse saar ka best: 1927. a. [R. 44, 1927, 41] Konventsiooniga konstrueentud Rahvusvahelise Autonoomse raitse liitu kuuluvad momentid: Saksamaa, Austria, Belgia, Brasiilia, Bulgaaria, Kanada, Taani, Türgi, Hispaania, best, Soome, Prantsusmaa, Inglismaa, Palesiina, Kreeka, Haiti, Ungari, India, Järi, Jaapan, Rukenburg, Maroko, Monaco, Nona, Uus-Meremaa, Holland, Poola, Portugal, Rumeenia, Rootsi, Helveetia, Siiiria, Tscheko-Slovakkia, Liibanon, Tunisia, L-Aafrika uni-on ja Jugoslaavia.

§ 8. Rehtiva autonõiguse ajalooline areng.

Rehtiva autonõiguse peamiseks allikaks on erinevate su. märtri 1911a. autonõiguse seadus, mis lasenda- di palju printsiptidele selle seaduse rehtivapanemise seadusega ja millele kehti võttis üle 19. novembril 1913a. administratiiv seadusega [RT 1, 1913, 1]. Et saada võiget pilki selle seaduse ajaloolisist elurõõmest - on vajalik peatuda kogu autonõiguse üldise ajaloolise kujinemise juures.

Dagu kõigial, nii ka siin, keskivad esimesed selle- sarnased küsimused siis, kui kirikukomitee kavitsusele võt- misset kingitult, raamatuid kasutati suuremal, hulgal kirikukomitee ja kirikuna. Kõnes ilmus esimese kirikukomitee raamat 1564 a. seega umbes sada aastat peale kirikukomitee loomise, ning selles oli „Apostel Pauluse kirjad“ tal ajal ei tulnud veel sellelelegi mõttesse kaitsma ei auto- rit, ega ka vähjaandjat. Hoopis vastupidis - esimesed kirik- rikud, Ivan Fedosavri, kahtlustades mõiduses ja pahade kaimudega läbirõõmises. Ta langes põlv alla - ja pi- di põgenema.

Aller Peeter 5-ae ajal, selle kogu võeti kavitsusele

vene kirjutajad, hanes raamatute kirjutamine levi-
nema. Ent sellest ei ääst püüdnud vähemate mõned
autoriteetide kaitses nii ühel kui teisel viisil. Aeg läis,
ja elu arenes.

1771a. ukaasiga seatuse välismaistele teete kirjut-
mise üle ksenuur, ühtlasi antakse sellegi Hartungile
õigus (privileeg) Peterburis välismaistid autoreid kirju-
tida, seda aga vaid väliskeeltes. 1776a. saavad raama-
ku kaupmehed Kaendbrecht ja Schuur sama esõiguse
veneseelsetele autoritele. Samal ajal jagatakse sellesa-
naseid privileege ühikutele teaduskirjandele asutustele.
Nii saab Teaduste Akadeemia õiguse kirjutada valen-
den ja Peterburi poliitilist teatajat. 1780a. keelati
kõrgil kestel raamatute kirjutamine, milliseid kirjutis
Teaduste Akadeemia. 1800a. keelati seda keeldu. Kõige
selle tagajärjel tekkisid arusaamatused erainiitkaga,
millede põhimõtetelisel lahendamisel, isegi enam ja enam
selgus tõelise autoriteetide mõiste. Raamatute luge-
jätkend ab aga väike ja nii autoritel puud mõn-
duslikest põhjustest kõrgkult, polnud atset huvi oma
õiguste absoluutse kaitses nõudmises.

Tarvides selle järgi tekkis 18. sajandi II veerandi
alul, mil on raamatukunale elavnes.

1828a. ilmus Tsensuuri Teatajas 5 artikelit mis käsitlesid autonoomigust alghelisel kujul, pannes seega aluse edasiste autonoomiguste seaduste kujunemisele. Siin määrati ka esimest korda autonoomiguse kestvus, milleks watas 25. aastale peale autonoomiuma.

1830a. ilmus riiginõukogu määrus mis käsitles autonoomide, kirkustajate ja kolhojate õigusi, käändades eelmise autonoomiguse norme. 1857a riiginõukogu piisendas autonoomiguse kestvuse 50. ne aastale pärast autonoomiuma 1837a abaldatud Irod Zakonowi 7. wõite esimesse järele olid parandatud ka normid autonoomiguste wõlta-üldist amandusõigust käsitarate normide hulka. Autonoomigud olid seega kaotanud oma varasema privileegi iseloomu.

1897 a. tege riiginõukogu vast moodustatud redaktiivse komisjoni ülesandeks uue autonoomiguse seaduse wäljatöötamine. Töö tehti, aga asi jooks, ilma et oleks saawatatud nimetatud wäärseid tulemusi. 23. sept.

1905a. anti käsk, et riiginõukogu ammas valmistatud eelwõu wõlta-ministrile, kes selle pidi edasi saatma riigiduumasse. Minister muutis eelwõu paljagi ja nii saabus duumasse peaaegu uus eelwõu, mis oli wõlstatud Saarsa 1901a. autonoomiguse esikuul. Eelwõu, ehewi wäliselt wõlstatud vormi wõlstatud, omas suurt puudusi.

Duuma asus tema arutamisele, andes eelnõu kõige-
peält kohaliku-reformi komisjoni. Siis see raadati läbi
ja 1907a. anti moodustatud alamkomisjonesse. Ühtlasi
koguti rahvade autorideetsete inimeste, arutuste, ja seltside
arvamused uue eelnõu kohta. Komisjon esitas uuesti redi-
geeritud eelnõu duumale. 7 apr. 1909a. kusjuures eelnõu
arandjaks sai O. Pergament. Duuma arutas eelnõu
läbi ja võttis lõplikult vastu 21. mail 1909. Nüüd läks
uus vasturõetud eelnõu riiginõuresskoos. See moodustas
selle arutamises 15. liisemelise komisjoni mille juha-
tajaks sai prof. Sergejorits ja arandjaks prof. D.
Gromm. Komisjon redigeeris eelnõu uimber. Uuesti redi-
geeritud eelnõud sielus riiginõuresskoos väga põhjalikult
ja pärast pikemat vaidlust võttis lõpuks vastu. 1910a. anti
eelnõu ühtlustamise komisjoni, kuhu kuuluvad 6 riiginõu-
resskoos ja 6 duuma liiget. Komisjon sihtis üldiselt tehtud
muudatused loas, duuma oli nendega päris ja eelnõu võet-
ti lõplikult riiginõuresskoos poolt vastu 11. märtsil 1911a.
ja Riimikade kesin poolt 20. märtsil 1911a. Rehtiva au-
tonõõiguse arengutele oli see kind jäändud lõpule.

III) pte. Relatiivne autonoomusnormistiku analüüs.

§ 9. Üldmärkeid.

Relatiivne av. märksõnaga alla. autonoomuse seadus jaguneb seitsmesse ossa ja sisaldab endas 75 paragraafi, mis siserevolutsiooniliseks on seaduste kogumise kohta II raamatu II ossa 8-dasse peatükki §§ 695^b - 695^f.

Seaduse I jagu, Üldmärkeid, käsitleb autonoomuse ajalist ja muusilist seetruki, autonoomuse subjekte, nende õigusjärglast, objektide üldiselt, autonoomuse võõrandamist ja üldist kriitilõigustikku kaitset.

II jagu käsitleb autonoomust kirjanduslikule koostele. Siin tulevad vaatamata kirjanduslike koostele seotud liigid ning nendega seoses olevad võõrand autonoomuslike kirjandused. Valde normitakse siin kolme seaduse kirjandust.

III jagu käsitleb autonoomust muusikalistele koostele normides vastavate koosteliste autonoomus.

IV jagu normib dramaatiliste, muusikaliste ja muusikalise-dramaatiliste koostelise etteandmise õigust.

V jagu käsitleb autonoomust kunstilistele koostele, normides maalikunsti, skulptuuri, arhitektuuri, inseneri plaanide autonoomus.

vi) järgi käsital autoriõigust fotograafilistele teoste-
tele, ning sama jao normid tulevad laiendada ka teiste
fotograafiaga sarnastele teostele.

vii) järgi käsital kirjastamislepingut. Leiduvad siin nor-
mid mis sonaldavad kirjastaja ja autori vastastikuseid
koheseid, nende õigustusi ja kohustusi.

§ 10 Autoriõiguse subjektid.

a. Lõldmärsed:

Autoriõiguse subjekt on isik selle väimsele loomingu-
le võlgneb kirjanduslike - muusikaline - süita kunstilise-
fotokunstilise - või sellega sarnanev teos oma olemasole¹⁷
Autoriõiguse subjektidena sehtiva õiguse järgi esinevad:
kirjanduslike, muusikaliste, süita kunstiliste, fotokun-
stiliste ja viimasega sarnaste teoste loojad. Neile kui
autorele kuulub äärmõigus reprodutseerida, publikseerida,
ja levitada teost kõigi võimalike abinõudega, kusjuures
neil on võimalik seda õigust loovutada ka teistele isiku-
tele. Autorid ise on esialgsed autoriõiguse subjektid,
teised kõik aga nende õigusjärglased. Lõld reeglina: auto-
riõiguse esialgselt subjektidena saavad esineda vaid füüsi-
lised isikud, kuna teise õigus saab kuuluda ka juridi-
liste

¹⁷ Kantarvito - lru 175.

isikutele. Ent erandina ka juu. isik saab alla esmane autorioiguse subjekt. Esineb see sel puhul kui mõni teaduslike teoste annab välja mõne teose, kus autoreid üldiselt ei nimetada.

Autorioiguse subjektidena ühe teose suhtes võivad korraga esineda ka mitu isikut. Tuleb siin rahet teha ka autorite ja kaastöölise vahel.¹⁸ Kaarautored esinevad sel puhul, kui teos on koostatud rühja või rühsem autori poolt, kusjuures nad kõik, kui ei ole võimalik nende osatööseid eraldi määrata, omavad autorioiguse tervele teosele-objektile. Seadus normeerib seda järgmiselt:

Autorioigus teose suhtes, mis koostatud mitme autori poolt ja mis moodustab ühe lahutamatu terviku, kuulub kõigile autoritele, kusjuures tulevad vastavalt kohaldamisele esikõigud ühise omanduse kohta.¹⁹

Kaastöölisele aga esineb sel puhul, kui kollektiiv- või antakse välja mitme isikule ühe, so. väljaandja poolt, kusjuures iga kaastöölise töö osa on määratud. Sel puhul autorioiguse subjektidena esinevad ühelt poolt väljaandja - kui tegutsese autor ja teisalt kaastöölised kui

¹⁸ Kantarvits - lüh 189.

¹⁹ AKS. § 69⁵.

Kui oma raastäs autorid.

Autoritõiguse erialgne subjekt võib olla ka tund-
mata (anonüümne teos), või ta võib ennast varjata ja
avaldada teose varjuline all. (pseudonüüm). Ka sel pu-
hul autoritõigus ei jäta objektile kaitset ja autoritõiguse
subjektina ei ole teose väljandaja avaldaja kusjuures au-
torit endal on õigus igal ajal oma subjektile õigusi
rehabiliteerida ja nimelt:

... Kui teos ilmub ilma autori perekonnanime tä-
hendamata, või väljandajal nime all - siis kehtab au-
toritõigus sellele röökimise aasta reetur, arvates teose il-
munmise ajast; Kui aga enne selle tähtaja möödumist
autori või tema õiguse järglaste poolt avaldatakse autoritõiguse
selle teosele, siis astuvad nad oma õigustesse üldistel
alustel 20.

Autoritõiguse subjektide määratlemisel on keatava määra-
ni tähtsad ka autori riiklõunduse ja teose ilmunmise
koha küsimused. Peamiselt võie sedas andlused püüavad
kaitsta ka välismaiste autorite kui autoritõiguse sub-
jektide õigusi, seda ent: riigid kes on ühinenud Ber-
ni konventiooniga kirjandus- ja kunstiteoste kaitseks.
Kuid üksikute maades on autoritõiguse puht territoriaal-
ne

õigus, nagu näit. H.S.A. Kehtiv õigus samuti kaitses välismaiseid autoreid, samuti ka välismaal ilmunud teosed:

Autoriõigus tumustatakse 1. teoste ajal, mis ilmunud bestis, kõrgi autorite ja nende õigusjärglaste suhtes nende riiklõngsusele vaatamata 2. teoste ajal mis ilmunud välismaal, autorite suhtes kes on bestis riiklõngsuses ja nende õigusjärglaste suhtes, viimaste riiklõngsusele vaatamata.²¹

Kehtiv õigus ei roomi lähemalt piiratud kehtivusega autoriõiguse subjektide õigusi. Tuleb arvata, et siin seadivad küsimused rajaduse korral tulevad lahendada riiklike kiviõlõngsuste alusel.

b. Riigilõngsuse teoste subjektid:

Riigilõngsuse teoste autoriõiguse subjektidena esinevad kehtiva õiguse järgi mis riigilõngsuse kui ka sunliste teoste autorid. vastav seadus kaitses mis omamaalasi kui välismaalasi autoreid, tingimuseks on vaid see, et välismaalased ei või omada sunimaid õigusi - kui on riiklõngsustatud omamaalastele autoritele.

Autoriõiguse subjektidena riigilõngsuse teoste puhul esinevad veel aa. vanaaegse käsikirja kirjastaja b. tõl. kirjastaja oma tõlke suhtes. cc. vanaaegsete aahvalõngsuste

vana sõnade, mõistatuste jne kirjajad oma esguude suhtes.
d. Kirjastaja kui autor temale and oma õigused loovutamiseks.
e. Kirjanduslikkude teoste autorile sarnanevalt esinevad
autorioiguse subjektidena: maadekanduslikkude, topograaf-
liste, astronoomiliste ja teiste kaartide, globuste, atlaste,
looduskanduslikkude piltide, kaartide ja teiste tehniliste pla-
nide autorid ja nende sarnaste teoste autorid - kui need
teosed oma pealesmaagi ja alstarbe jäagi ei kuulu kunst-
liste hulka

c. Muusikaliste teoste subjektid:

Muusikaliste teoste autorioiguse subjektidena esinevad
igasuguste heliteoste kui ka muusikaliste improviseer-
imise autorid, samuti ka mehaanilist muusikat leri-
tarate plaatide valmistajad.

d. Kunstiliste teoste subjektid.

Kunstiliste teoste autorioiguse subjektidena esinevad
kunstnikud, arhitektid, insenerid, joonistajad jt. - kes il-
diselt kasutavad elmiseile sarnanevalt oma õigusi

e. Fotograafiliste teoste subjektid.

Fotograafiliste teoste subjektidena esinevad siin fotograa-
fid ja fotograafiaga sarnaste teoste autorid. Viimaste gru-
piga seotud on ka need, kellel on õigused juba filmide
(linatele omamisel) autorid.

§ 11. Autoriõiguse objektid.

a. Lõdmärkeid

Autoriõiguse objektiks nimetatakse üldiselt väinuse loomingu saarutist, millele antud kindel vorm ja mis väikel üksikomas ²² avaldusvormid ise on väga mitmekesised, sisaldades endas igasuguseid kirjanduslikke- nii kirjalis- ke kui suuliseid, muusikalisi, kunstilisi, fotokunstilisi ja muid sellesarnaseid teoseid.

Kahes rõigis - kirjanduslikes, muusikalisis, kunstilisis ja fotokunstilisis teostes seisab nende avaldusvormis - väljendusküsis, alles vormi valatud kirj, helide, kõne, vär- tide või muude sarnaste faktorite abil. Vormi valatud idee ongi õieti see mille raktsmisele asub õigus - ongi õiet: see mis moodustab autoriõiguse objekti. ²³

Autoriõiguse objektid endast moodustavad selle baasi, mille õigus kindlustab vastava õiguse subjektide asu- õigused, objektide avaldada, kirjutada, väljendada. Objektide põhiliselt tähtsa seisukoha pärast on endast mõistetav, et nende määramisega ja klassifitseerimisega, me õieti print- lemeigi terve autoriõiguse ulatuse

²² Kantarv. ts - lks 147.

²³ 1. Maus - lks 6-7.

2. Henting - lks 12.

b. Kirjanduslikud teosed.

Kirjanduslike teoste all autorioiguse mõttes me mõista-
me kõiki kirjilise ja suuliseid kirjanduslikke teoseid²⁴.

Antud definitsioon on puht vormiline st. tema järgi
osutub autorioiguse objektiks üldiselt iga kirjanduslik
teos, vaatamata sellele milline on tema juhtumite, vaata-
mata sellele millistel motiividel ta loodud. Illdiselt mõn-
des sejuures on vaid see, et teos ei tohi rivaata avalikkus-
konda iga moraali, sest siis rivaata panatamatult vastu-
alla teiste kehtivate seadustega. Viimasele juhul ei saa tema
suhtes rivaadada ka autorioiguslike kaitses.

Selle puht vormilise seisukohaga pole alati päris
oldud. Näi Kohler nõuab, et kirjanduslike teos peab ole-
ma kunstipärane teos. Autorioiguse kaitses on eeskätt just
kunst: kaitses. Kõrgete, loomingu jt. nõuavad teesele kind-
laldast seltskondlikku ja moraalset väärtust. Kolmandad
ütlevad jällegi, et autorioiguse objektiks saab alla vaid
sellane kirjanduslike teos, millel kindlaldane raamatutu-
m- ning kirjanduslike väärtus, millised võimehised levima

Daghi öeldud, kehtiva õiguse järgi arvatakse vaid
puht vormiliste tunnustega, ning autorioiguse objek-
tiks saavad alla kõik kirjanduslikud teosed, millise-
sed

²⁴ ARS § 695¹.

ei ühva seadustega konstitueerivat võigusvõrda.

Kirjanduslike keoste loendamisel seadusandlused ka-
sutavad mitmesuguseid termineid ja rübe. Need püüavad
kasuistlikult kesteid üleslugeda (inglis), keised annavad üldise
definiitiooni (Prantse), kolmandad annavad üldise defi-
niitiooni ja püüavad sellele lisaks veel üksikuid kesteid
kasuistlikult loendada. Kehtiv võigus annab üldise defi-
niitiooni. Käändusena kasutakse samuti väga mitme-
suguseid termineid, üldiselt on aga läbilöönd termin-
teos. Kirjanduslike kesteid võib üldiselt liigitada:

aa. Kirjalikud kested:

Kirjalike keoste alla kuuluvad kõik avalised kirja-
likud kirjanduslikud kested nagu: vanaaunid, noored,
hulletused, väidendid, juttused, põljetonid j. n. j. n.

Peale nende veel h. suulise edasiandmise keel alalhoi-
dunud rahvalaulude, vanasõnade, muinasjutude, lugulaulu-
de ja teiste sarnaste rahvaloomingu seaduste kogud ²⁵

2. Ajalehtede, ajakirjade ja keste perioodiliste väljaan-
nete, sõnastike, almanahhide ja keste kogutud välja-
annete kogud ²⁶

3. Erakirjad mis pole määratud trükkimisele ²⁷

25 ARS § 695¹³

26 ARS § 695¹⁴

27 ARS § 695²⁸

4. Päevaraamatud ja igasugused erakirjutused mis pole määratud kriitiliseks ²⁸

5. lühaaegse käsitaja iseseisv väljanne ²⁹

6. Iseseisvalt tehtud tööde ³⁰

7. Igasugused maadeteaduslikud, topograafilised, astronoomilised ja teised kaardid, atlased, looduskaadus-
likud pildid, ehituse ja tehnilised plaanid, pildid jaon-
sed ja muud sellesarnased töised, kui nad oma peaes-
märgi ja alstarbe järgi ei kuulu kunstiliste töete
hulka ³¹

Peab märkima, et kõik need töised, vaatamata sellele et nad vormiliselt vastavad autoriõiguse objektidele, ei oma alati autoriõiguslikku kaitset. Teatavad töised vajavad aida erieeldusi, millele nad peavad vastama et autoriõiguse objektidena esitama. Sellaste töete hulka kuuluvad

1. Töised:

Iseseisvalt tehtud töised kaitses õigus - tagab tööle autoriõigused oma tööle suhtes. See on üldine järelekoht. Hoopis erilaadse kaitsemise kergitab aga siin töise autori töötmise la andmine. See on paljus vi-
eldud

28 HRS 3 695-²⁹

29 HRS 3 695-³⁰

30 HRS 3 695-³⁶

31 HRS 3 695-⁴¹

ja palgi võelutud riisimus. Vaated tema kohta erinevad suuresti. Imed ütlevad: Autori mõtles on kõige kegemises ilmutingimata karviline, keised pöuldavad kõllesuise vabadust, kolunud asuvad kompromiss seisukohal. Briti arvamuse on see riisimus niikides kus elamas palgi erinevad rahvusi, ning kus kõneleakse palgi keeli.

Kehtiv õigus on tõelise riisimuse lahendamise järgmiselt:

Bestis kirjastatud keese autor, samuti besti kodanik, kes kirjastanud oma keese välismaal ja nende pärijad omavad dimmõiguse selle tõelises keestes keeltesse, kui nad keese erilehel või eessõnas on kuulnud avalduse selle õiguse endale jätkmise suhtes ³²

Rahvusvahelist tõelise riisimust käsitame hiljem 2. Brakijad ja päevaraamatud.

Belmisele analoogsed riisimused keesivad erakirjade, päevaraamatute ja muude erakirjutuste avaldamise puhul. Kui need kirjutused pole määratud trükkimiseks ja kirjastamiseks. Ka siingi õigus käsitleb need kus autorõiguse objekt. Suutuses erinevad on aga vaated selle kohta selle mõttes on vajaline sellaste kirjutuste avaldamiseks ja trükkimiseks. Pole kahtlust, et erakirjade, päevaraamatute

³² HK 5 § 695-33

ja nende sellaste erakirjutuste kirjanduslik ja kirjandus-ajalooline väärtus on sageli väga suur³³ vaid need võivad teatavast sündmusest ja probleemist üsna valgustada. Teisalt jällegi nad võivad anda vanda avalikusele ette sündmuse³⁴ mis teatavale isikule ja nende õigusjärglastele pole sugugi sarritarvad. Lähtudes neist kaalukohtadest, ühed kannitavad, erakirjude avaldamises on nõuetas vaid kirja adressaadi või tema õigusjärglaste nõusolek, teised jällegi et sellises on vajaline nii kirja autori kui adressaadi või nende õigusjärglaste nõusolekud ja kolmandad asuvad seisukohal, et sellises on vajaline ja lubaldane isikliku nõusolek- kelle kaks antud momendil teatav erakiri on. Seadusandlused on sama seisumise lahendamiseks samuti väga mitmel viisil. Lühem kirjajoonelise- maks on nende hulgas kehtiv õigus mis lausub järg- mist:

Erakirja mis pole autori poolt määratud kirjal- lises võidarese kirjastada ainult autori ja isiku, kel- lele need kirjad kirjutatud, mõlemapoolset nõusolekut; jätul aga kui keegi nimetatud isikutele surmud jün- dub eriline konnaalus nende poolt - siis isikute poolt

³³ Henting l. 25

³⁴ Henting l. 26.

Kellel on pärast nende summa seadusjärgne pärimis-
õigus. Viieksime aasta möödumisel pärast seda kui on
surnud viimane isikust, kes olid amarahel kirjavahetuses
on erakirjade kirjutamises on nõuetav ainult nimeta-
tud isikutest vanemini elanud abikaasade ja laste nõu-
alese ³⁵

Tamalaadsed kirjused kehtivad päevaraamatute
avaldamise puhul. Peab märkima, et päevaraamatuid
ei saa lugeda tavaliis meenuare. Viimased saanevad
tavaliise kirjandusliku keelele. Ka päevaraamatute kirja-
tamise kirjumuse lahendab kehtiv õigus otseselt.

Päevaraamatuid ja igasuguseid erakirjuti mis ei ole
määratud kirjutamises, võidakse kirjutada pärast auto-
ri summa ainult isikute nõualekul, sellel on pärast
keda seadusjärgne pärimisõigus, kui selles asjas pole su-
nu poolt tehtud erilist korraldust. Pärast viieksime
aasta möödumist, autori surmast arvates, on nõuetav as-
melt autorist vanemini elanud abikaasa ja laste nõu-
alese ³⁶

3. Tavalise edasiandmise teel alal heidunud rahva-
laulude, vanasõnade, muinasjuttude, juttude ja kerste

³⁵ HKs § 691-²⁸

³⁶ HKs § 691-²⁹

sarnaste rahvaharmitingu keeste kogud.

Iselärasuses sellaste keeste suhtes on see, et siin autorist kui sellasest ei saa olla juttu. Need on meile kõigest kindmatud, seepärast tundub ka sellaste keeste le autoritõiguse kaitse andmine nagu väär. Nende keeste materjalide kogijad ja koostajad ei sanna ju iseseisvat hõlvat vaimulist tööd. Ja nii leiamegi, et välismaised autoritõiguse kaitse seadused ei loe sellaseid keeste autoritõiguse objektide hulka kuuluvaks. Kõne seadusandlus aga, arvestades rahvatänavara kogumise erilist raskest tingimusi (suured maaalad, rahva harimatus jne) sõlmuspidades seepärast riiki selle rahvavara suurt kultuurilist väärtust, leidis siiski vajalike ja neile keeste koostajatele autoritõiguse kaitset pakkuda, kusjuures see õigus ei taarista keestel isikutele välja andes sama keeste iseseisvalt ümberkäitakuna või iseseisvate kogudena.

4. Kanaaegsed käsikirjad.

Ka need kuuluvad autoritõiguse objektide ringi. Kaitse ise pole aga absoluutne, kuna autoritõigus ei taarista keestel isikutele riiyestada sama käsikirja iseseisvalt ümberkäitakuna.

5. Ajalehed, ajakirjad ja kested perioodilised väljaanded. Kui ka sõnastrend almanahhid ja kested kogutud väljaanded.

Nende autorõiguse objektide puhul mis koostatud mit-
mete kaastööliste - autorite poolt, onavad autorõiguse
oma eritesele iga autor, kui kaastöö lepingu
pole määratud vastupidist. Igal juhul teise väljandja
kasutab oma õigusi teise teise kui teise suhtes, kaas-
tööline aga oma kaastöö suhtes. Võimaldades neile mõ-
lemile kaitset, õigusi saab seega nagu nende autorõigused
kasutada, et nemad kui subjektid ei saaks neid kasu-
tada ühise objekti suhtes kuni jasti: ühelt poolt kaastöö-
line müüa oma kaastööd samal ajal müüa ja teisalt
väljandja anda kaastööd välja eriteseena.

Ent kõik kirjandus teosed endast ei moodusta siis-
ki autorõiguse objekti, nimelt:

Autorõiguse objekti ei moodusta: seadused ja valit-
susasutuste korraldused, seadusandlike asutuste, ma-
amavalitsuste, linnaamavalitsuste, selt: koolide orga-
nizatsioonide otsused, materjalid millest need seadu-
sed, korraldused ja otsused põhinevad, samuti võtku-
asutuste otsused ²⁷.

Kõik moodustavad aga autorõiguse objekti sellas-
te seaduste määruste ja korralduste võrgud mis siste-
matiseeritud, kommentaaridega ja selletustega rannetatud

kuu iseseisva riigise loora töö tagajärgid. Samalaad-
sed objektid moodustavad reaktiivsete ümbertöötatud
ja sistematiseeritud kogud.

b.b. Suulised keeled.

Ka suulised keeled moodustavad autonoomse objekti.
Kerkib paratamatu küsimus, mida õieti mõista suulise
keele all? Rehtiv õigus annab ka loetelu: kõned, luen-
gud, referaadid, etteanded, teated, järeleandmised j.t. Nagu
näha, nimetatud loetelu pole purgiv. Ja on antud näit-
likult selleni, et praktikas oleks kergem orienteeruda.
Suuliste keelte kui autonoomse objektide küsimus
on üsni raskelt seadusandlaste poolt reguleeritud väga
mitmel küsil. Kui Prantsuse autonoomses on otseselt
nimetatud: autonoomse objektides on igatlaadi riig-
järeleandmised keeled. Suulise keeleid ei nimetada, ent
praktiline jurispudentid omistab neile üsni autonoom-
se objekti tähenduse. Autonoomse objektid ei moodus-
ta poliitilised ja reaktiivsed kõned.

Inglise autonoomne lubab rabalt avaldada ja krii-
kida suulise etteandemiseid mis etteantud ühik-
tes, kolledjades, seletades j.w. Sevesta muud kõned, ku-
hu pääseb pealt kuulama massuuliste päisnetega ei
või loata kriitida ja avaldada. Reaktiivsed ja poli-
tilised kõned millede avaldamiseks pole üldist reeldu,

ei moodusta autorioiguse objektideks.

Saksa 1901a. autorioiguse seadus loeb autorioiguse objektideks ainult need teosed mis avaldatud õpetamiseks või ajakirjanduseks, millel pedagoogiline või ajakirjanduslik eesmärk. Need aga mis puht poliitilised, mis peetud võitluseks, avalised rahvaõnnumised, on avaldamis- ja trükiõiguse objektid.

Rehtivus õiguses üldjuhul on autorioiguse objektideks iga sugulised teosed, ent erandina:

Kõnesid mis peetud avaliselt seadusandluses asutustes, võitlusasutustes, maaomavalitsuste, linnaomavalitsuste ja teiste seltskondlike organisatsioonide ja ühikute avalisest koosolekust, võidame trükiõiguse perioodilistes väljaannetes, samuti nimetatud asutuste ja organisatsioonide koosolekute erilistes väljaannetes ilma autori nõusolekuta. Autorile jääb aga ainuõigus oma ülesannete võimude kui ka nende kogude kirjastamises.

c. Teataval määral vahemise grupi kirjanduslike ja kunstiliste vahel moodustavad: maadekaardid, topograafilised, astronoomilised ja teised kaardid, globulid, atlased, looduskaardid, ehituste ja teiste tehniliste ettevalmistuste plaanid, pildid ja joonised ja muud

sellesarnased teosed. Kuna nad kuuluvad ühte võrki-
se objektide liiki, on raske atse öelda. Liigitamise alu-
seks on zinn peamiselt nende avaldamise viis. On nad
estetiiliste kunstide rahuldamisele suunatud - loetavate nad
kunstiteostes, on nad aga avaldatud õpetamise, peda-
gogilise sihiga - kirjandusteostes. Viimase puhul pe-
peale kujutuste lisandub harilikult ka tekst, mis on
ühes kindlamoos tummuses nende paigutamises kir-
jandusteoste gruppi.

c. Muusikalised teosed.

Muusikaliste teoste valdkonnas võib autoriõiguse ob-
jektiks olla igasugune mõtte- ja helid, mis väljenda-
tud helidega (resp. helimärkega). Muidugi mõista, pra-
kad need helid olema iseseisvise seotud meloodia, rit-
mi ja harmoonia seaduste kohaselt³⁹ kindlamoos po-
le oluline loominguilise kõrguse koostase. See suhtes
erineb samasus kirjanduslike objektidega, vahe-
seisneb vaid selles, et need on väljendatud kirj-
sed helide abil.

Keskiv õigus määrab muusikalised teosed kui auto-
riõiguse objektid kõige üldisemalt:

Autoriõigus ulatub muusikaliste teoste, nende hel-
gas

³⁹ Kantarviti Lk 282.

ka muusikaliste improvisatsioonidele ⁴⁰

Dagu siit nähtub pole keese avaldusvorm täht-
kis - ka osutub autorivõiguse objekties ka eriyüstamata
sseküsimus on see, kuidas saab autor omi võigusi sella-
se objektile kui improvisatsioon, tõendada.

Muusikalises improvisatsioonies loetakse üldiselt
sellane muusikaline kees milline pole nootide abil üs-
lestähendatud, vaid mis väljendatud vaid helides. Mõned
teadlased üdse erava improvisatsioonie autorivõiguse
objektides seda just põhjendusega, et nende suhtes
ei saa autor omi võigusi kindlalt tõendada. Subjekt-
pärast esinev aaskus pole teiste arvates küllal-
dane, et jätta need muusikalise keeseid põhimõtteliselt
väljaspooli autorivõiguse objektide ringi.

Analoogselt eriyändusloetude keetide, loetakse
ka autorivõiguse objektides: rahvatüside kogud, mis
alalhoidumud suulise edasiandmise keel. Subjekt-
võigusi sellaste objektide suhtes kasutab nende kogude
väljandjaid, kusjuures igal keesel on sama võigusi sella-
seid kogusid ühesestalt koguda seostada ja väljanda-
da.

Braldi vaatlemist muusikaliste keeste hulgas rajab

muusikalis-dramaatiliste teoste libretto kirjandus.
Tavaliselt ei lange ju kunagi ühte isikusse helilooja
ja libretisti. Muusikaliste teoste jooks teatrite kasuta-
misel on vastaval teose autoril kolm peamist võimalust
1. Ta kasutab valmisriigitatud (avaldatud) tavalist
teatrite. 2. Kasutab teatrite mis riigitatud muusikalise teo-
se jooks 3. Teatrite oma teosele teatrite. Teatrite siin ter-
ve rida autoriõigustlike keerdkirjandusobjektide suhtes,
kuna ristuvad kahe autori-helilooja ja libretisti
huvid. Kehtiv õigust antud kirjandust lahendades annab
muusikalise autorile võrdlemisi suured õigused - eriti mis
puutub esimesse juhtu.

Helilooja võib kasutada teatrite mis laenatud or-
diselt või teatrite juba kirjutatud teosest. Selle teatrite
riigitamine on lubatud ainult ühes muusikalise teo-
sega või lahend sellest kontserdi esitavas.⁴¹

Dimetatsioon normiga peetakse olevat kindlustatud
nii teatrite autori kui helilooja huvid - kuna ta seon-
dab heliloojale libretto valikut ja kindlustab küllaldselt
teatrite autori puht majanduslike huvi.

Riigitamine teose kasutamine aga, mis riigitatud
esmärgiga alla muusikalise teose teatrites, on lubatud

heliloojale ainult kirjandusliku keele autori nõusolekul⁴²

Autoriõigus muusikalisele keelele kehtib, mis kirjutatakse helilooja teelisel, kuulub terves koosseisus heliloojale, kui selle kehti eraldi kirjastamise õiguse omal teisinguse kokkuleppe puudumisel autor⁴³

Rehtiv õigus ei nõu jätta, kui muusikalise keele seletamises kasutatakse kirjanduslik kehti, samuti kui vastupidistki s.o. kirjandus keele illustreerimises muusikalist kehti.

d. Kunstilised keeled.

Kunstilised keeled autoriõiguse objektidena moodustavad: maalikunsti, graveerimise ning graafilise kunsti kehte harrude, raidekunsti ja ehituskunsti keeled⁴⁴

Antud loend on jällegi vaid näitlik. Kunstiliste kehte suhtes autoriõiguse objektidena kehtivad mõned erinavad küsimused mis vajavad lähemat vaadust ja mida rehtiv õigus on eraldi nõmmind.

On loomulik, et autor oma keele kui autoriõiguse objekt: suhtes võiki võimalikse õigusi kasutada, millelised õigus temale võimaldab. Erand seisukohtad kehtivad

⁴² AKS § 69⁵⁻⁴⁵

⁴³ AKS § 69⁵⁻⁴⁶

⁴⁴ AKS § 69⁵⁻¹

siin keeste puhul mis valmistatud tellimisele. Üldreeg-
lina jääb siingi autoriõigus objektile keese loojale pirit-
ma, ent erandina autoriõigus joonlehele ja kivistidele, mis
mis valmistatud tellimisele - kuulub keese tellijale ja
selle pärijatele.

Kunstiliste keeste gruppi on paigutatud ka ehitused
ja ülesehitused mis valmistatud arhitektuuriliste, insene-
ri ja muude tehniliste plaanide järgi. Üne üldine põhi-
mõte, et sellehigiliste avaldatud plaanide järgi võib ehitata
da ja ümberhitada igaljuhul. On ju vastava keese avaldamise
mõte see, et keese järgi ehitataks. Kehtiv õigus un lahenda-
damud nimetatud kirjanduse järgmiselt:

Ehitada võib avaldatud plaani järgi igaljuhul, kui autor
avaldamise juures ei keenuud kirjanduses, et ta selle õigu-
se endale jätab. Ise kes un unandunud autorilt tehni-
lised plaanid, joonised või pildid, võib keesinguse keesikule
pe püüdumisel keestada nende järgi ehitusi ja ümberhitu-
si, kuid ilma autori nõusolekuta ei või ta anda edasi se-
da õigust kolmandate isikutele⁴⁵

Dagn ülaltoodud nähtub, kehtiv õigus keitsel aval-
damata plaane, samuti plaane üldiselt, mitte aga plaani-
de järgi keestatud arhitektuurilisi ehitusi ja ülesehitusi.

Kas ka need autonoomuse objektides lugeda, on palju
vaideldud küsimus. Üldine arvamus varem rääkis
pools, et sellesarnased ehitused tulevad autonoomuse objek-
tide ringist välja jätta, kuna avaliku ehituse juures po-
le niivõrd tähtis arhitektuuriline, (estetiilise tunde rahul-
damine) kui ehitustehniline külg. Viimase aja suund aga
räägib siinapools, et ka neile omistatakse autonoomuse objek-
tide tähendus.

e. Fotograafilised teosed.

Osa teadlasi nagu Wächter ja Dandl ei tunnusta foto-
graafilisi teoseid üldse kunstiteosteks, seega ka mitte auto-
noomuse objektides, põhjendusega: fotograaf pole mitte
kunstnik - luuja, vaid lihtne tööline. Teised siiski arvavad
arvestades fotograafi töö iseloomustega, nõuavad ka nende
töödele autonoomuslikku raitset. Fotograaf peab osama
valgus - kunsti - ja ilumeeli. Ta peab osama hinnata kuu-
gusi, nuumi ja momente, ning lõpetes ka piltide välja-
töötamine pole vaid lihtne reemilis - mehaanilis protsess, vaid
kõikjal erineb isegi fotograaf kui luu kunstnik. Keh-
tit õigus loeb fotograafilised teosed autonoomuse objektides
ja nimelt järgmiselt:

Fotograafiline kuulub autonoomuse põhjendada, kunata, kir-
jastada fotograafilist teost valgus piltlikul, mehaanilisel

reemilisel või mõnel muul samasel viisil ⁴⁶
 Avestades aga fotograafi kõi kergusega objektide lo-
 misel, on nende autorioigusliku kaite kestus, võrreldes
 teiste kehtega, lühem. Samuti kuulub tellimisele valmis-
 tatud keste suhtes autorioigus keese tellijale. Kõige see jee-
 geldab seda, et fotograafi keid ei loeta üldiselt kaisvete liiki
 loova kunstniku keiks.

Fotograafiliste kestele samaselt loetakse autorioigu-
 se objektides ka fotograafiaga samased keesed ⁴⁷
 viimaste seas omab silmapaistva kohta kinematograafia.
 See, miti viimase ajal elujõulisem ning eluoiguslikum sa-
 mud ja suure hõuga edasi arenev kunstiala, on endale kind-
 la seisukoha loonud. Tema suhtes on kehtiva autorioi-
 guse normid keiesti tihikulisel, vananenud ja rapivad
 keised reformi.

Kuigi kehtivas õiguses pole kinematograafia autorioi-
 guse kohta eraldi norme, keiski samastades tema objektid
 fotograafiliste keestega, pole kahtlust et kinofiilmide lin-
 tide suhtes kehtivad keesid autorioiguse omavad. Keht-
 tud on seega kehtiva õiguse järgi filmilint- mitte filmi-
 seis. Et see tundub nagu keiar seisukohana, õuqi seda

⁴⁶ HKs § 695¹⁹
⁴⁷ HKs § 695⁶⁴

iga mungi seaduse juures, antud maa⁵⁰ unapära, aega, ühiskondlike tingimusi, kultuuriastet jne. Briti autorioiguste juures on vajalik hästi tunda mõnede kultuuri astet ja tingimusi. Autorioiguste arenguaja lähiduse tõttu on kaunis hästi võimalik saada ülevaadet ja riimust väitele, et kiiresti arenev elu ka ühes endaga kõmbab vassu vastavate normide progressiivse arengu, iganeemid normide kõrvalhehtmise, ning elutingimuste ja eluoludele vastavamate normide loomise. Kana bene autorioiguse seadus oli rohkem poliitseelse laadiga. Sääb väitel: autorioigusi oma teostele-objektidele vaid niisugugi kui riimased vastasid tsensuuri nõuetele. Kehtiv õigus Saksas 1901a. autorioiguse eeskujul aga lahutab autorioiguse-trüki- ja tsensuuri õigustest ja autori majanduslike ja õiguslike huvide silmaspidades, väitel põhimõtteliselt iga teost. Brandeis- tehase siin vaid ühiskondlike huvidega arvestades.

Kehtiv õigus määratleb autorioiguse sisu positiivselt ja negatiivselt. Positiivselt normib ta lähemalt autorioiguse subjektide õigusi vastavatele objektidele, mis endast võtke moodustabki autorioiguse sisu. Negatiivse määranguga selgub, milline käitumine autorioiguse suhtes endast ei moodusta autorioiguse riknemist.

⁵⁰ Henting lhek. 3.

b. Positiivne määrang.

Rehtiv õigus autoriõiguse sisse positiivselt määrata keeb seda tõrjemisi üldiselt ja laiapinniliselt, nimelt:

Autorile kuulub aruõigus reprodutseerida, publikseerida ja levitada oma teost kõigi võimalike abinõudega⁵¹

Maagu antud sätest nähtub, et vaitse tõrjemisi laiapinniliselt ja kõike haarav. Seadus ise ei täpsusta antud mõistet, samuti ei puuduta ta neid erinevusi mis tingitud eri liikide autoriõiguse objektide vahetusest. Kuid siiski ühiskond autorõiguse sisse kuuluvad institutide normid rehtiv õigus eraldi, nimelt:

1. Dramatiseerimine.

Dramatiseerimise all mõistetakse juttustava kirjandusliku teose ümber tegemist lavateoseks⁵². Selle käsitluse ümber on palju vaieldud. Lihted piiravad dramatiseerimist õigustada ning anda sellele vabad piirid (Šeršenevič) nad kaavad põhjenduses: dramatiseerimine võib autorile vaid rasu kuu, kuna õieti dramatiseerimisega ja selle etteandmisega teos saab laiadele hulgadele tuttavamaks ja omaks minema. Teised arvavad jällegi arvavad vastupidisel seisukohal ja ei luba vaba dramatiseerimist, omistades selle õiguse vaid autorile (Pauillet).

⁵¹ HK5 § 695²

⁵² Kantawits, lüh. 200-201.

Kende väikes on, et dramatiseerimisega riivatakse autori
nii materjaleid kui vaimseid hube. Materjaleid seega, et kas
ei levi enam ja vaimseid seega, et dramatiseering võib olla hel-
vasti kehtud - riivades seega või tegeliku väärtuse. Kolman-
dad asuvad kompromiss- seisukohal, kummustades dramatisee-
rimise lubatus, kusjuures peab arvestama olukorde ja tingi-
musi (Gine, Wächter).

Läskute sadusandluste poolt on see küsimus samuti
lahendatud väga mitmel viisil. Briti palgi vaidlusi teostas
Berni konventiooni sõlmimisel. Briälges redaktsioonis selle
küsimuse lahendamise jätki lahtises, kuna oli vaja reakti-
vlastada palgiid erinevaid sadusi, ent Pariisi 1896a lisareakti-
siooniga, kummustadi dramatiseerimise õiguse autori ainuõiguse
te hulka kuuluvaks.

Kehtiv õigus kummustab dramatiseerimise õiguse autori ai-
nuõiguses. Samuti vastatakse ka draamatilise teose ümber-
tegemist jätustava teoses, nimelt:

Jätustava teose ümbertegemine draamatilise vormi või
draamatilise teose jätustava vormi, ei ole lubatud ilma
autori või tema õiguspäiglaste nõusolekuta ⁵³

2. Tõlkimine.

Ringinduslik teos oma keelingu keel paratamatult puutub

Kõrge tölemise riisimusega. Tõlemine õieti ja õigesti see element, mis riigandusliku tasele annab universaalse levinu võimalused. On mõistetav, et ka selle, mis elulise ja olulise institutsiooni ümber on palju vaieldud ja mitmeid seisukohti võetud. Lühed aruvad tõlemise vabaduse ja lubatavuse seisukohtal, kumbe põhjendusega väite, et tõlemisel kultuurides on kõrreldamata käitumus ning selle õiguse piiramine osajalt kehtetav kommunistlike kultuuri leeringule. Teised jällegi tunnustavad tõlemise õiguse autori ainuõiguse lahutamatus, osaks, kuna tõlemise vabadusega me rikkume autori ainuõigusi, kahjustame tema materjaleid ja väimeid hõlmas kolmandad piiravad eluise seisukohti lepitada. Nad tunnustavad ka tõlemise autori ainuõiguses, seda aga vaid kehtetavate tingimuste käitumisel, ning võidlemise lühikeses aja kestusel. Puht kehtetavest seisukohest lähtudes tuleb ka tõlemise õiguse paratamatult tunnustada autori ainuõiguse osaks.

Lühikesed seadusandlused on selle riisimuse lahendamiseks väga mitmel viisil. Kehtiv õiguse Saksa 1901. autorõiguse esimesel loel tõlemise õiguse autori ainuõiguses, järgmiselt

bestis riigistatud keise autor, samuti bestis kodanike kes riigistatud oma keise välismaal ja nende pärijad omavad ainuõiguse selle tõlemises keisesse keeltesse, kui nad keise esimesel või esimesel on teinud avalduse selle õiguse endale jätmise kohta. Tõlemise ainuõiguse kuulub auto-
nile

EX LIBRIS

Kümne aasta veebruaris arvatav originaali ilmunisest, kirjastusest ja autor kirjastab tõlke viie aasta veebruaris originaali ilmunisest arvatav. vastupidine, originaali keelde tehtud tõlge tõlkest ei ole lubatud kuigi originaali autoriõiguse kaitsmise ajaks veebruaris ⁵⁴

Kümnemehe sõna on nähtavasti mõeldud selles, et ära hoida autoriõiguse kummitamist, kuna tõlkest kahtluse on kaugelt lähem kui autoriõiguse oma.

Teadavad raskused kirjeldavad teiste juures, mis avaldakse korraga mitmes keeles. Millist rõhutamist luuakse siis õieti originaalides? Lühikese ajalt on selle küsimuse reguleeritud Hollandi seadusandlus, tunnustades keele originaalides selles keeles avaldatud teosed, millised autor ise tunnustab originaalides. Kui seda pole atse märgitud, siis selles keeles avaldatud teosed, mida autor tavahelilt kirjastab.

Kehtiv õigus lahendab selle küsimuse järgmiselt: Teosed mis kirjastatud ühel ja samal ajal mitmes keeles, loetakse originaalides kõigis neis keeltes ⁵⁵

Antud määrang on umbmäärane, sest mida õieti luuakse ühel ja samal ajal ilmunud teosed, kuid on seda võimalik täpselt kindlaks teha ju? Tuleb arvata, et siin

⁵⁴ ARS § 695-33

⁵⁵ ARS § 695-34

Kõrimumste kendele asja otsustab kohus oma õiglase näen-
gu järgi.

3. Avalise ettekandmine.

Teatavad kesed oma iseõnnuse puolest on juba määratud
selles, et neid ettekanda. Avalise ettekandmise nende juures väga
sageli osutubki sellesse tegurisse mille kaudu nad saavutavad
oma suurima menu ja mineku. On loomulik, et sellane
ne ettekandmine vajab samuti lähemat reguleerimist, kuna
ta kindalt määrab juba esialgu autori majanduslikke huve.

Kõrimum, mida lugeda avalikuse ettekandmisel, on riik-
lik. Lühed peitavad seda kõrimumist lähendada massulise pealt-
kuulamise-vaatamise momendi alusel, kesed seavad avalise
ettekandmise vastandis personali ringile, olenemata
sellest, kas pealtkuulamine maksuline või maksutu.

Kehtiv õigus selle kõrimumise lähendamisel lähemad pro-
depunktide ja anna. Peab arvama, et siin rahituse ven-
ral igal üksikul juhul otsustab asja kohus oma õiglase
näenngu järgi. Avalise ettekandmise lubamine aga, on
raheldamatult autoriõiguse ainuõiguste üks element, sest:

Autoriõigus dramaatilisele, muusikalisele, muusikalise-
dramaatilisele teosele sisaldab ka nende teoste avalise ette-
kandmise õiguse ⁵⁶

Muusikalise teose jünnes peab aega olema täidetud järgmine tingimus.

Helilooga õigus muusikalise teose avalikus etteandmises, on kaitsitud ainult sel juhul, kui teose poolt muusikalise teose igal exemplaril on tähendatud, et helilooga on jätnud endale selle õiguse ⁵⁷

Dramaatilis-muusikalise teose avalikus etteandmises on kehteldane helilooga nõusolek ⁵⁸

c. Negatiivne määrang.

Nagu juba mainitud, areneb elu ja ühiskondlikud tingimused ei salli liiasit rünnemud vorme ja absoluutseid määranguid. Nii ka autoriõiguse vallas on lähtudes puht elulistest huvidest, vaja teha ainnõiguste kitsendamiseid kärspeel, andes neile õigustiku aluse, nii et nad endast ei moodustaks ainnõiguste riksumist. Kehtivas õiguses on ülalpehkimõtted selles antud järgmises sättes:

Autoriõiguse riksumises ei loeta võõra teose kasutamist uue teose valmistamiseks, mis sellest aluliselt erineb, samuti ka aravõtte võtmist võõralt teoselt ainult isiklikus tarvitusel ja ilma seejünnes kunstiteoste aravõttedel originaali autori aluseid või monogrammi täendamata ⁵⁹

57 AKS § 695 ⁴⁸

58 AKS § 695 ⁴⁹

59 AKS § 695 ²

Samalaadne kasutamine on võimalik ka muusika koostes suhtes, nimelt:

Autonoomse arrenemise muusikalise keele suhtes eritumustada: variatsioonide, transkriptsioonide, fantaasiate, etüüdide kirjastamist tervest võrast muusikalisest keelest või selle osast, või üldse selle laenamist, kui kõige need keeled niivõrd erinevad originaalidest, et need võib käsitleda uue ja iseseisva muusikalise keele. ⁶⁰

Beluimetatud üldsätked annavad kasutamise üldised raamid. Kuna keel on täiesti uus ja iseseisv, kuna keele keele lihtne kasutamine - on järelegi raske määritleda ja piiritleda. Peab arvama et siingi kahtluse korral otsustab asja kohus oma õiglase näengu järgi. Võraste keele õigulist kasutamist tähelpanu järgmised juhud:

1. Kompilatsioonid.

Õõeldakse nende all materjale kogumist, gruppemist süstematiseerimist vhes tervikuna. Isehoonitav sejuures on aga see, et siin kasutakse vaharõttad võrastat keelest, või ulatuselt väheldate keele käelset aratuse. ⁶¹ On rida tingimusi millelele säinane kasutamine ja laenutamine peab vastama. Kõigepäält peab autawl olema

⁶⁰ HKs § 695⁴¹ l 1.

⁶¹ Kantarvits⁶⁰ - lru 219.

Kahet ja uskuet uut teest väljaanda. Vägiarvotid oma osa-
tähtsusest peavad olema väikesed ja mõõdukad. Nendel peab
lisaks olema õpetlik- teaduslik või tehniline siht. Kehtiv
õigusnormeent nimetatud riisimust järgmiselt:

Reinjandusliiklender teoster on lubatavad mittesummed väl-
jävõtted ilmunud võrastest teostest või ka ulatuselt vaheldar-
te teoste täieline aratvise tingimisel, et need väljaarvõtted võt
aratviseid paigutakse teosesse mis moodustab iseseisva teost-
ku, või jälle lugemiseleendesse ja täitese kogudesse õppe- tea-
dusliku- või tehnilise eesmärgiga ⁶²

Samasuguseid väljaarvõtteid, samadel eesmärgidel võib
teha ka muusikalistest teostest, nimelt:

Autoriaiguse riknemises muusikalise teose suhtes ei loe-
ta: õppe või teadusliku eesmärgiga väljaannetes näidetena
taandud üksikud kohti- kirjastatud või avalikult ettekan-
tud muusikalistest teostest ⁶³

2. Perioodilised väljaanded.

Perioodiliste väljaannete koo keemus, riirus ja erise-
loomus eraldab nad täiesti reinjandusliiklenderest teostest. Pe-
rioodiliste väljaannete siht, teenida laic rahvakulise ja
rahuldada need peamiselt päevaandiste suhtes, tingib selle

⁶² HKs § 695²⁹

⁶³ HKs § 695⁴³ l 2.

et süu peal, võrreldes teiste riigivõimudega, võimaldama märksa suuremat autoriteetlikku vabadust. Seadusandlused on selle võimude reguleeritud ja kõige uuem aeg keel seda erilise järjekindlusega. Välismaised riikidavad saadused annavad järeltulevate riikidele suured vabadused. Kehtivas võimuses on see riikivõim lahendatud teidi riikivõimudest, nimelt:

Ajalike, ajakirjades ja teiste perioodiliste väljaannete on lubatud aratrukkida teistest perioodilistest väljaannetest teateid järelejätkes sündmustest, samuti ka teateid teistest linnadest telegraafi ja telefoni keel - kuigi need on saadud omadelt riikivõimudest. Perioodiliste väljaannete teisi riikivõimude võib aratrukkida neil juhtudel, kui nende riikide ei ole järgnenud järeltulevate riikidele, nimelt:⁶⁴

Sama sätte kehtine kõige riikivõimude aja eelmist vabadust, Alalised aratrukkid ühest ning samast väljaandest keelduvad⁶⁵

Rakendades siingi üldisi määramisi, tuleb perioodiliste väljaannete juures lubatud laenuvõtmisel märkida laenuallik ja autor.

⁶⁴ ARS § 695⁴⁶ l. 1.

⁶⁵ ARS § 695⁴⁶ l. 2.

3. Kunstilised teosed.

Arvestades kunstiliste teoste loomingu iseloomustega, siis vaevu saab nii kindlaid ja absoluutsed autoritõiguse suhte se piire tõmmata - kui eluvalda teoste juures. Kunstilise teost loues peab paratamatult käsitlema iseseisvalt teatud ainet või motiivi, avaldades seega puht loovat tegevust, seetõttu on ka kunstiliste teoste sisu negatiivne määrang elustega võrreldes palju aravam.

Autoritõiguse riiklikumises kunstilise teose suhtes ei tunnustada 1. maalikunstiteoste teoste kopyitamiist raidekunstite abinõudega või ümberpöörduvalt-raidekunstiteoste maalikunsti abinõudega. 2. Üksikute kunstiliste teoste kasutamist iseseisvas teaduslikus uurimuses või raamatus mis määratud õpetuskarbes ja seejuures ainult teosti selgitamiseks. 3. Kunstiliste teoste kordamist mis annavad unikaalsel ja platsidel ja teistes avalikkuses kohtades sama kunstiliigi teoses harus. 4. Kunstilise teose iseseisvate osade paigutamist tööriista kabinetis ja "käsitöö" koduletele. 5. Teoste paigutamist avalikule näitusele ⁶⁶

Suuri vaieldusi on tekitanud teadud seite p. 4 määrus. Sellele on teadud nii puult kui vastuväiteid. Pooldayad väidavad, et sellane vabadus kunstiteoste kasutamisel edendab

⁶⁶ H/25 § 695-56

kööstust, vastased jällegi et see labastul kunsti. Rektor ü-
gin võtab omais eelkõndud kompromiss- seisukohta, lubades
osalist kasutamist.

Negatiivselt määratud on veel järgmine punkt:
Koopiate võtmine kunstiliselt kepselt mis kunstnikult on
vahendikult omandatud kriikate, valitsete, lusside, muuse-
umide, ja ühiskondlike asutiste poolt - on lubatud vastava
võime loal ka ilma kunstniku nõusolekuta ⁶⁷

Dimetatud säte käib vastu üldpõhimõttele: kepsu vöö-
randamine kunstnikult ei anna omandajale veel autorivõigust

4. Fotograafilised kepsed.

Fotograafiliste kepsu loomise kerjus tengib selle, et nen-
de autorivõiguse käitse restruk on käitega võrreldes palju li-
hialisem. Samuti võrdlemisi aras on nende kepsu autori-
võiguse sisu määrang negatiivselt, nimelt:

Autorivõiguse ainekumises fotograafiliste kepsu suhtes
ei tunnustada 1. Koopiate võtmist isiklikus kasutamises
2. kepsu paigutamist avaliku nähtusele 3. selle kasutamist ise-
seisvas teaduslikus uurimises või raamatus, mis määratud õpa-
atstarbes ja sejuures vaid kepsu selgitamises 4. selle kasu-
tamist ka teerikuna käikojä, valviku ja käisikoi kardetel ⁶⁸

67 AKS § 69¹

68 AKS § 69²

§ 13. Autoriõiguse tekkimine, muutumine, lõppemine.

a. Tekkimine.

Autoriõiguse tekkimise algumomenti ümber on jällegi palju vaieldud teoreetiliselt ja praegselt, samuti mitmeid seisukohti võetud seadusandluses. Nii näit. prof. Šeršeneriõ leiab autoriõiguse tekkimise algumomentiks selle, kui kees on kirjutatud või muul sarnasel viisil avaldatud. Prof. Vasškovsky väidab jällegi, et autoriõigus tekib viimase loomise- ja mitte avaldamisega. Mõned vastavaid seadused nõuavad lisaks keese loomisele veel teatavate formaalsuste täitmist nagu: keese registreerimist, teatavate eksemplaride, aadresside, kopeiate saatmist vastavale asutusele - et autor saaks kasutada oma õigusi vastava keese suhtes kasutama.

Kehtiva õiguse seadusest loetakse üldreegli järgi autoriõiguse tekkimise algumomentiks see moment, kui kees on vormi omand, idee vormi valatud. Brandina laud fotokeeste juures on enim vajaline veel teatavad formaalsused kehta (näimeida kirjastaja või fotograafi nimi, perekonnanimi, forma, keese ilmumisaasta) kui autoriõigus vastava objektis tekib.

Erinevalt teistest omandiõiguse tekkimise viisidest, autoriõigused kui ainsõigused, ei saa tekkida okupatsiooni ega iganemise keel.

b. Muutamine.

Autorioigus nagu asjaoiguski, võib esialgselt subjektilt üleminna teistele. Sel puhul meel esneb autorioiguse muutamine - subjektide vahetamine, nende õigusjärgsus. Autorioigus võib esialgselt subjektilt üle minna õigusjärglastele kas pärimise või õiguste loovutamise teel.

Üldreeglina: Autorioigus läheb pärsant autori surma kema pärijatele.⁶⁹

Pärimise puhul autorioigus võib olla nii testamendi kui ka seadusjärgse pärimise objektiks. Pärimine ise toimub üldiste kiviõiguste üldreeglite kohaselt, vaid mõne täiendava erandiga, milledest tähtsam:

... Kui on jäänud järgi abikaasa ja vanemad ja ei ole teisi pärijaid autorioiguse suhtes, siis kohaldase vastavalt ühise omanduse eeskirje, kusjuures abikaasa ja vanemad päriavad võrdsetes osades.⁷⁰

Ünna eluajal autor võib omi õigusi teisele vahalt loovutada nagu iga teiste õigust, kusjuures aga see loovutamise leping peab eranditult olema kirjalik. Briti hüritara osa sellest loovutamisest paasub autorioiguse loovutamise kirjastamisega. Relhtiv õigus vormib seda eripäraneis. Hüritar an

⁶⁹ HKs § 695⁶

⁷⁰ HKs § 695⁶ märkus p. 3.

see õiguste loovutamine kirjastamiseks seepärast, et siin-
ne loovutamine pole täieline, vaid autorile jäävad paraleel-
selt kirjastajaga alale oma teose suhtes teine aida autor-
õigusi.

aa. Kirjastamisleping.

Kirjastamisleping, nagu iga teinegi autoriõiguse loovuta-
mise leping, peab eranditult olema kirjalik. Iga erand-
likkuse võet on raske lähemalt põhjendada. Tema karvita-
mine ja arendamine tekitab praktilises elus asjatuid ras-
kusi. Kirjastamisleping ise on rahepoolne leping, ka re-
guleerib nii autori kui kirjastaja õigustusi ja kohustusi.

Autor kes kirjastamislepingu põhjal on loovutanud
teise isikule õiguse oma teose ühe või mitme trüki suhtes,
on kohustatud viimase andma kirjastaja käsutusse,
kes omaltpoolt on kohustatud seda teost kirjastama vastaval
suujal ja kokkulepitud esemplaride arhus ja ette-
rõttuna kõik kavalsed täiendavad abinõud väljaande levitamiseks⁷¹.

Nagu kindud sätest sahtub, peab kirjastaja lisaks
kirjastamisele ka teost veel levitama. Oma õigust teosele ta
ei saa vahalt edasi anda volmandata isikutele, sest:

Kirjastaja poolt omandatud õiguse loovutamine teisele

⁷¹ HKs § 695-6E

isikule on lubatud vaid autoni või tema õigusjärglaste nõusolekul ⁷³

Kirjastajal pole õigust teha ilma autori või tema pärijate nõusolekuta mingisuguseid täiendusi, lihendusi ega üldse muudatusi, ei keese eneses, selle pealkirjas ega autori nimeuses, väljaarvatud ainult ilmsest karilikkusest tingitud muudatused, milleste suhtes autor ei oleks võinud seelduda ⁷³.

Kogu teadus- ja teistestki sätetest nähtub, kirjastaja õigus sisneb vaid kirjastamises ja levitamises - teatud eessemplaride arvus. Autorile aga, vaatamata kirjastuslepingu sõlmimisele, jäävad oma keesele alale võie põhilised õigused, nimelt:

1. Dramaatilise, muusikalise või muusikalise-dramaatilise keese kriitilise õiguse loovutamine ei sisalda eneses õiguste loovutamist selle avaldamise otsustamises ega muusikalise keese ümberseadmises instrumentidele mis reprodutseerivad seda mehaaniliselt. ⁷⁴

2. Futustava kirjanduse keese kriitilise õiguse loovutamine ei sisalda eneses õiguse loovutamist 1. selle tõlkimises teistesse keeltesse ega 2. futustava keese ümberkegimises dramaatilisse vormi. ⁷⁵

73 AKS § 695 ⁷⁰

74 AKS § 695 ⁷⁴

75 AKS § 695 ⁷⁵

Lisaks eeltoodud õigustele, jääb autorile oma teose suhtes kirjastamislepingu sõlmimisel alale veel rida õigusi, milledest kõhtsamad:

Oma teoste käikidele kogusse võib autor pasgutada ka sellaseid teoseid, milleste käikimise õigus on tema poolt loovutatud teistele isikutele, kui nende ilmumise ajast on möödunud üle kolme aasta, muusikaliste ja kunstiliste teoste suhtes aga üle kümne aasta ⁷⁶

Autor võib loovutada õiguse oma teose käikimises, võib seda ülesti käikida, kui see mõeld aluliselt ümberkästatud, et seda tuleb raadata kui uut teost ⁷⁷

Ning lisaks kõigi eelmistele veel üks eriline autoriteid kaitses ääte:

Lepingud autoriõiguse võrandaamise, kirjastamise, loovutamise, tõlkimise, teose avaliku etteandmise või muude autoriõiguse teisele isikule andmise kohta tulevate teoste suhtes - kehtivad mitte üle viie aasta, kuigi lepingus ole tähendatud selle pikema kestvus või kätajätkus. ⁷⁸

c. Lõppemine.

Autoriõiguse iseloomustavamaid järeid on tema kätajätkus.

⁷⁶ ARS § 695⁷²

⁷⁷ ARS § 695⁷³

⁷⁸ ARS § 695⁹

Selest faktist tingitult erineb tema lõppemise viiside juures nida vaeatavusi mis vääriwad tähelepanu ja vaatlemist. Üldise reegli järgi, kui vastava õiguse omaniku surma puhul püüduvad tema õiguse suhtes vastavad korraldused, samuti püüduvad tema pärijad, vastav pärand muutub vaibe pärandiks ja läheb selleni seaduse poolt määratud asutustele. Ent autoriõigusega pole see nii. Arvestades selle õiguse omapärase iseloomuga, arvestades tema tähtsusega, rehtiv õigus määrab järgmist:

Kui autor oma elajäl pole kindud korraldust oma autoriõiguse kohta ja pärast teda ei ole jäänud pärijaid, siis lõpeb autoriõigus tema surmapäevast arvates.⁷⁹

Autoriõigus alles tähtajaline õigus, lõpeb seaduse poolt määratud tähtajal. Tähtsade arvestamisel on nende pikemuse ja arvestamise viiside kohta avaldatud mitmeid seisukohti, samuti kui need on kavutusele võetud üksikute seadusandlaste poolt. Üldine suund valdub siinapoolle, et autorile kindlustakse tema kore kohta õigused kogu tema elajaks, pärijatele aga vaid teatavas ajas. Ent on siiski ka erinevaid lahendamismooduseid.

Rehtiva õiguses üldreeglina kindlustakse autorile tema armuõigused kogu tema elajaks - pärijatele s.o.a. jooksul

⁷⁹ ARJ § 695²el.

Isale autori surma, esimeses vastas tähtaeg arvatakse selle aasta 1-sest jaanuarist, kui autor suri. Viimale sätte põhjenduses on kasutatud väidet, et hiljem tähtaegade arvamine ei teinud asjatuid seemusi ja segadusi.

Autoriõigus kirjanduslikule, muusikalisele ja kunstilisele teosele kuulub autorile esgu tema eluaja, pärast tema surma või teise õigunjärglaste aga viiekskümnend aastat pärast autori surmast arvates.⁸⁰

Autoriõiguse tähtaeg arvatakse selle aasta 1-sest jaanuarist kui autor suri või teos ilmus.⁸¹

Kaasautorluse puhul arvatakse tähtaeg selle autori surmast kes teistest kaasmüüjatest elas.⁸²

Ent kõigi teoste suhtes ei arvata tähtaega mitte autori surmast vaid teose ilmumise ajast (resp. ilmumise aasta 1-sest jaanuarist) Sellastest teostest on need:

1. Suulise edasiandmise ajal alalhoidunud rahvalaulude ja viiside, rütmiliste, muusikaliste, juttude lugulaulude ja teiste sarnaste rahvaloomingu teoste kogud.⁸³

2. Samuti kui teos on ilmunud autori perekonnamaine käendamatuna, või varjuline all.

80 AKS § 695¹¹

81 AKS § 695¹⁸

82 AKS § 695¹²

83 AKS § 695²³

84 AKS § 695³⁰

Autoriõiguse kehtvuse üldseeglist, s.o. tähtajast peale autori surma (resp. ilmumise aega) keeb kehtiv õigus ka mõne erandi, lihendades keatavate teoste suhtes ka autoriõiguslikele kehtvust, sellasteks eranditaks ootuvad:

1. Ajalehtede ajakirjade ja teiste perioodiliste väljaannete kui ka sõnastike, almanakkide ja teiste kogutud väljaannete kogude autorid millised väljaanded on kehtivad mitmesuguste autorite erituvast, omavad autoriõiguse neile väljaannetele s.o. kestel nende ilmumise ajast arvates ⁸⁵

2. Autoriõigus fotograafilistele teostele piirdub kümne aastaga arvates teise ilmumise ajast. Tähenstatud tähtaeg kehtib küni kaheksimeesvise aastani küni fotograafilised teosed on kehtivastatud ülesvõtte kogudena või seeriavana iseseisva kunstilise, ajaloalise või teadusliku tähendusega. ⁸⁶

Tõudud tähtaegade möödudes, vastas kees lasub alimast autoriõiguse objekt ja muutub võigile kahtamisvabaks.

IV peat. Autoriõiguse kaitse.
§ 14. Üldmärkeid.

Kastavad autoriõiguse alluvad kindlustavad autoritele ainuõigused nende teoste suhtes keatavaks ajaks. Ent sest

85 HKs § 695⁴¹

86 HKs § 695⁶¹ l. 1. ja l. 2.

Kindlustamise faktist üksi on vähe. See ei taga veel, et ka
vastavate autorite õigusi teiste riikide puult aspekteeritakse. Et
seda saavutada peab vastavad õigusi õigusiõiguste vastu samet-
sivõidena kindlustama.⁸⁷ Sametivõid endast õieti muudusta-
vadigi autoritõiguse kaitse. Lähemal vaatlemisel selgub, et au-
toritõigustele kaitset võib üldiselt liigitada kolme suurema-
se gruppi. 1. Tsiviilõigustele - 2. Kriminaalõigustele 3. Rahvusva-
helisõigustele autoritõiguste kaitse. Tsiviilõigustele kaitse kait-
leb autoritele ja nende õigusjärglastele nende autoritõiguste
alal tehtavate majanduslike kahjude heastamist. Kriminaal-
õigustele kaitseb seadusandlus autorite õigusi siis, kui nende
riiklusele on olnud kahju. Suurimad autoritõiguste kaitse, kind-
lustades omaaegade autorite õigusi välismaal ja vastupidi -
välismaiste autorite õigusi teataval maal.

§ 15. Tsiviilõigustele kaitse.

Kaitse liide hulgas ühe tähtsama isena on jüst
tsiviilõigustele autoritõiguste kaitse, seda jüst seepärast, et ka
oma riikluse puult võib kõige paremini autoritõiguste ju-
raadile. On jüst autoritõiguste kaitse peamiseks jüst mõttes au-
torite puhtmajanduslike kahjude kindlustamine, et sellega

Küllaldaselt koguda ja kasuda vaimset kätt samnajaikse põlv-
gutsi ja vaeva. Tsiviilõiguliku autoriõiguse kaitse ülesandeks
ongi korraldada ja reguleerida ainoõiguste riikumisega seoses
olevate tegelike kahjude heastamist. See seisuselt on kehti-
vas õiguses vähendatud ka otseselt:

Isik kes kahtlusest või ettevaatamatult on riikunud au-
tori või tema õigusjärglaste õigusi, on kohustatud kasuma kahju
kannatajale kogu temale tekitatud kahju.⁸⁸

Dagru antud sätestest nähtub, pole kahju tekitamise viis kri-
vilõiguliku kaitse jures oluline. Kasuda tuleb faktiliselt teki-
tatud kahju, ent siiski erandina:

Isik kes on toimunud heausklikeult ning on riikunud au-
toriõigust vabandatava uskumuse tõttu, vastutab autori või tema
õigusjärglaste es temale tekitatud kahju eest ulatuses mis ei
ületa saadud kasu.⁸⁹

Tsiviilhagi võib autoriõiguse riikumisega sehusel esitada ka
kriminaalhagist, sest:

Autoriõiguse riikumisega tekitatud kahjude kasumise nõu-
et võidakse esitada nõudja ariandajenisel tsiviilkohtupidamise kor-
ras ilma kriminaalasia algatamata.⁹⁰

88 AKS § 695⁻²¹

89 AKS § 695⁻²²

90 AKS § 695⁻²¹

Teatava vahemise sanektsioonide liigi kriminaal ja karilõigustuslike sanektsioonide vahel moodustavad järgmised konfiskeerimise ja hävitamise juhud. Oma iseloomult süjitavad nad endest lisasanktsiooni ja vahemise gruppi võib neid paigutada seepärast, et oma iseloomult nad on kriminaalõiguslikud, ent neid võib karvitada ka kriminaalhoagi tõstmata, nimelt:

1. Terve seadusvastase kirjastamise puhul, trükkimise ajal kirjastatud essemplariid kui ka abinõud, mis valmistatud ainult selle kirjastamise jaoks, antakse rahjakkamatamud peale nõudel temale üle hinnast mis määratud kokkuleppel või sohtu hinnangu põhjal karvitatud rahjide katmises või riigise karvitamisvõlmatusse seisukonda. Kõlmatumise tegevisele või üleandmisele kuulvad ka seadusvastaselt väljaantud essemplariid ja valmistamise abinõud, mis leiduvad isikute käes, kes neid omavad karitamise otstarbel. Samu eeskirje rakendatakse ka muusikaliste teoste mehhaniliste mootide seadusvastase ümbersõadmise korral⁹¹

Teatava erandi moodustavad siin kunstiteosed, nimelt:

2. Igaliisi kunstiliste teoste seadusvastase karitamise juhtudel, väljaarvatud arhitektuurilised teosed ja püstitatud mälestussambad, kohaldamise vastavalt § 695²⁴ norme, kuid erandiga, et kunstilisi teoseid mis kuuluvad völbmatumise tegevisele, samuti ka aiunüksi need valmistamises karvitatavad ka abinõud (veivid, vormid

⁹¹ ARS § 695²⁴

kahtlud jne.) Kõlbmatuse tegemise asemel võidakse autoriõiguse
rikkumise tõttu ja tema arvel avaldada kasutamist ja üleskir-
jutada ning aresti alla panna nende koost autoriõiguse kaitse
kestuses. ⁹²

Kriivilõigusele kuuluva suuruse määrab nii ühel kui teisel ju-
tul võttes sisse arvesse kõigi asjaolude kaalutlemist, õiguse
arvestamise järgi.

Üldise kriivilõigusele põhinult, *ius civilis vigilantibus scrip-
tum est*, leiame ka autoriõiguses, nimelt:

Nõudeõiguse autoriõiguse rikkumisega tekitatud kahjude
tasumise asjus, kustub viie aastase algumistähtaaja jooksul
arvates selle õiguse rikkumisest ⁹³

Ent erandina:

Autoriõiguse rikkumisel tekitavad nõuded seadusvastaselt kir-
jastatud ekssemplare ja seadusvastase valmistamise abinõude ara-
võtmise asjus, võidakse eritada autoriõiguse kaitse jooksul, ku-
ni on olemas omavalitsel kirjastatud ekssemplare ja abinõu-
sid mis on tehtud selles valmistamises ⁹⁴

Autoriõigusele kuuluvad hagiid alluvad ringkonna kohtule üldis-
te kriivilõigusele kuuluvate hagiide allumise reeglite kohaselt ⁹⁵.

92 AKS § 695-58

93 AKS § 695-26 l 1.

94 AKS § 695-26 l 2.

95 AKS § 394.

§16. Kriminaalõiguslik kaitse.

Õiguvõluõigustest kaitsest autorõiguste kindlustamiseks üleri on vähe. See saagi ei paen küllaldast tagatist nende riknemise vastu. Et seda siiski saavutada asub seadusandlus autorõigusi ka kriminaalõiguslikult kaitsema. Kriminaalõigusliku kaitse sätted ei leidu mitte kehtivas autorõiguses endas- vaid üldises kriminaalõiguses, kuhu nad on paigutatud 35. dasse peatükki. Peast § 583 annab üldnormi:

Süüdlast autorõiguse kahtlikus riknemises, karistuse as- tiga mitte üle kuuks kuu, või rahatahriku mitte üle 100 kroo- ni ⁹⁶

Kui seosugune riknemine saadeti võrdsesse omavalitsuse kindistamisega või põhjendamise, kesse edasandmise sihiga, karistuse süüdlast vangimajaga mitte üle kuuks kuu ⁹⁷

kümne sätte säilitab autorõiguse riknemise kvalifitseeritud tüüpi m. kontrapaktisami, omavoli karitamiel autorõiguse rik- nemisel.

Kui süüdlane andis välja omavalitselt võrdsesse kesse oma nime all, siis karistuse keda: vangimajaga mitte üle ühe aasta ⁹⁸

⁹⁶ RS § 583 l1.

⁹⁷ RS § 583 l2.

⁹⁸ RS § 583 l3.

Nimetatud säte käsitleb eriti kvalifitseeritud autoriõiguse rikku-
mise tüüpi nn. plagiaadi rikumust - võia teha oma nime all
avaldamist.

Seadusevastane säärastele tegudele on kõrvaldatud seadusli-
ku või lepingulise õigusega.

Et karistada ka autoriõiguse rikumiseega valmistatud teoste
levingut, on R.S. viiserätud oma erinorm, nimelt:

Kauplajad kes süüdlane selles, et ta hoidis müügies või vedas
sisse välismaalt müügies, või müüs asja mis teadvalt oli valmis-
tatud autoriõiguse, leiutise aiinõiguse rikumiseega, karistatakse
arestiga mitte üle kümme kuu või rahatrükkiga mitte üle
viiesaja rubla. ⁹⁹

Autoriõiguse rikumise kriminaalõigusharid hargid
alluvad ringkonna kohtule üldise alummise seaduse kohaselt.

§17. Rahvusvahelise õiguse kaitse.

a. Lõlpmäärised.

Peale selle kui siseriiklikult oli haratud tunnustama au-
toriõiguste täielist kaitset, hakkas liikuma ka autoriõiguse
te vastastikkuse rahvusvahelise kaitse küsimus, leides-koost
söö, erialgu väga rohkest vastuseisu. Ent võigest huul-
mata see küsimus jäi aruvalt liikuma ja ta lõppkule-
museks

⁹⁹ R.S § 585.

oli see, et 9. sept. 1986 a. Bernis sõlmiti 9-sa riigi vahel rahvusvaheline autonõiguste kaitses konventsioon, millega ka Eesti kaitses liitus 1997 a. Rahvusvahelise autonõiguste rahvusvahelise kaitses mõte oli sellega saanud kehtes.

b. Berni konventsiooni ja väljanduse kaitses konventsiooni iseloomustavaid jooni.

Berni konventsiooni kandvamaid mõtteid on, et:

Lepinguosalised moodustavad liidu oma autonõiguste kaitses nende väljanduse ja konventsiooni kohta. ¹⁰⁰

Liitunud riigi autonõiguse subjektid kasutavad õigis liidu riigi õigusi mis seadused moodendil ja tulevikus kindlustavad omamaalaste autonõigetele, kui ka konventsiooniga eriti kindlustatud õigusi. ¹⁰¹

Autonõid kes ei ole ühegi liidu riigi kodanikud, avaldavad aga oma kehtes ühes liidu riigis, nautuvad õigusi mis kindlustavad antud riigi seadused, kaitses liidu riigis aga konventsiooniga kindlustatud õigusi.

Konventsioon kaitses ka anonüüm ja pseudonüüm autorid, kellede õiguste kaitses on kehtes väljanduse ja kui autor õigusi järglane ¹⁰²

¹⁰⁰ BK. Art 1.

¹⁰¹ BK. Art 4.

¹⁰² BK. Art 15.

Õiguste kaitses korraldamisel on rahvusvahelise siseseadusandlusega seotud nii, et kõik need siseseadusandluse kaitses normid mis tagavad laiaulatuslikumat kaitses välismaalaste autoritele, arendavad konvenciooni vastavad normid.

Konvenciooni ühes iseloomustavamales jõesures on ka see, et ka määrab kaitses üldised raamid, jättes üksikasjade lahendamise siseseadusandluse hooleks.

Konvenciooniga kindlustatakse kaitses autorid eluaja ning viiskümne aastat pärast tema surma. Puhtuul ka see seotus kõigide liidu riikide poolt ühesarvaelena vastu ei võeta, määratakse seotus selle riigi seaduste alusel kus kaitses nõutakse, kusjures kaitses ei või ületada päritoluriigi kindlammääratud kaitses piire.¹⁰³

Et vastava autori kui õigus subjekti õigusi riiklaldaselt kaitses ka:

vastava kesse autorid hetases kuni vastupidise koostamiseni isik kelle nimi kesel karalised riigid ära kahendatud. Ühes sellega antakse vastavale autorile õigus erineda riigis liiduriigi seotute es oma õiguste kaitses.¹⁰⁴

Konvenciooni esereegid ei või sundagi püüdata õigust, mis kuulub iga liidu riigi valitsusele, seadusandluse või

103 BIR. Art 7.

104 BIR Art 15.

sisepolitsei abil lubada, rakvata ja reelata igu kose lasali-
lastamist, etteandmist ehk rahajapanemist, mille kohta antud
niigil tuleb seda õigust teostada ¹⁰⁵

Teiti huvitava ja ühtlasi aetnaalse kirjumuse moodusta-
vad tõelised konradarad normid. Kirjanduslikende koodete
rahvusvaheline raikse on ju Berni konvantsiooni kandra-
maid alused. Kirjanduslikende kirjilikende koodete keritami-
ne ja pahindamine, millega sageli kaasub ka autorioiguste
rikkimine, toimub rahvusvahelises ulatuses just vastavate koo-
te tõelamise keel teistesse keeltesse. See on alund ja on praeg-
u väga raieldav kirjimus nii välismaal kui meil, ning põhjend-
duses nii mitmeigi niigi konvantsiooniga ühinemisest eemale
jäätiseses. Berni konvantsioonis, tema üldsehtival kujul, see
kirjimus on lahendatud järgmiselt:

Liidu niigi riiklondusesse kuuluvad avaldamata koodete
autoid, ning nende koodete autoid mis erinest vorda aval-
datud ühes neist riikidest, kasutavad teistes liidu riikides nen-
de õiguse vögu kestuse ajal oma alghupärase kose kohta
ainuõigust oma töid tõlkesda või tõlkesda lubada lasta ¹⁰⁶

Besti konvantsiooniga ühinemisel, kasutades vastavat kon-
vantsiooni artikelit, võttis tõelimest konradara artikelit

¹⁰⁵ BK Art. 17.

¹⁰⁶ BK. Art 8.

vastu konventsiooni Pariisi 1898a. revideeritud redaktsioonis järgmiselt:

Liitkõuluva riigi riiksvõimudele olevad autorid või nende õigusjärglased kasutavad teistes riikides ainsõigust koha või autoriseerida oma teoste tõlkeid oma õiguse võrgu seetõttu jooksul originaalteoste peale. Siiski kuulub tõehimise ainsõigus kuni autor seda ei kasuta kümne aasta kestel oma originaal teose esimese avaldamise ajast arvates, avaldades või lastes avaldada ühes liitu kuulvas riigis tõlke antud teosest seles, mille eska kaitset võtavad. ¹⁰⁷

Tõehimisele saranevate, arhitektuuri kirjanduses on ka draamatiliste, muusikalise-draamatiliste ja muusikaliste teoste avaliku etteandmise kirjandus. Berni konventsiooni viimases redaktsioonis on ka lahendatud järgmiselt:

Draamatiliste, muusikalise-draamatiliste ja muusikaliste teoste avaliku etteandmise kohta käivad konventsiooni eeskirjad (resp. tõehimise eeskirjad) olgu nad avaldatud või mitte. ¹⁰⁸

Besti konventsiooniga ühineviseel teigi nimetatud reeglist järelegi erandi ja võttis muas konventsiooni Pariisi redaktsioonis Art. 9-da kus etteandmise õigus on lahendatud samuti seel

¹⁰⁷ B.R. Pariisi red. Art 5

¹⁰⁸ B.R. Art 11.

Kõhvimise riikimise.

Konventsioni eeskirjad ei takista laiemal ulatusel kaits-
se karrikusele võtmist nõnda, milliseid ühe liidu riigi seadus-
andlus võttes välismaalaste saamiseks üldiselt vähja anda ¹⁰⁹

Samuti ei takista konventsioni eeskirjad liidu riikide
valitsusi veel eraldi üksteisega kokkulepped sõlmida niivõrd kui
need autoritele laiaulatuslikumaid õigusi annavad, kui need mis
liidu kaudu antud, või kui need sisaldavad teisi eeskirju mis
antud konventsiunile vastu ei käi. ¹¹⁰

Liitu kuuluvate autorite õiguste kaitses kõhusamases kogu-
mises, sõlmiti Bernis 20. märtsil 1914. a. veel konventsioni lisa-
protokoll, millega best: samuti on ühinenud ja mille peatük-
kides punktides on järgmine reaal:

Kui mingi riigine liidust vähjaolev riik ei kaitses riikl-
dusele liitu kuuluva riigi riikivõimuses olevate autorite kord,
siis ei püüdata konventsioni eeskirjad milgi viisil liitu kuu-
lupa riigi õigust, etteandada kaitses nende teoste kohta, mil-
liste autorid on teoste esmasvõimel avaldamisel liidust vähja-
oleva riigi alamad või kodanikud, ega aru tegelikult alati-
selt ühes liidu riikidest ¹¹¹

¹⁰⁹ Bk. Art. 19.

¹¹⁰ Bk. Art. 20.

¹¹¹ Bk. Põhisprotokoll Art. 1.

Dagu kõigest ülaltööst nähtub, autoriõiguste rahvus-
vahelise kaitse kandvate mõtte on: autori õigusi vastastäi-
ku tunnustada ja kaitsta kus jures liidu riigid asuvad
võrdset seisukohta. Rahvusvahelise autoriõiguse kaitse tule-
ku siht on seda kaitset aina tõhusamaks teha mida eu-
ropeelt näitab Bk. Rooma 1928a revideeritud redaktsioon.
viimasega aga best: veel seni ühinevad pole.

2. Hans von Heintze - Der strafrechtliche Schutz
der literarischen Eigentums

3. A. Meier - Das Urheberrecht der wichtigsten
Staaten des Rhein-Übereinkunft

4. J. Schilling - Der Urheberrecht im Rahmen der Lite-
ratur und der Tonkunst, des Patentrecht und des
Urheberrecht an Werken der bildenden Künste und
der Photographie

5. R. Muther - Das Recht an Schrift und Kunstwerke

Kasustatud kirjandus.

1. Я. А. Канторович - Авторское право на литературные, музыкальные, художественные и фотографические произведения.
2. Hans von Kenting - Der strafrechtliche Schutz des literarischen Eigentums.
3. H. Mauts - Das Übersetzungsrecht der wichtigsten Staaten der Berner Übereinkunft.
4. J. Schlittgen - Das Urheberrecht an Werken der Literatur und der Tonkunst, das Verlagsrecht, und das Urheberrecht an Werken der bildenden Künste und der Photographie
5. R. Muthes - Das Recht an Schrift und Kunstwerken